

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis

Gemeente Velsen

Archeologisch vooronderzoek: een inventa-
riserend onderzoek (proefsleuven)

Archeologisch Adviesbureau

C
U
L
T
U
R
H
I
S
T
O
R
I
E

8500 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1650 na Chr.

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis

Gemeente Velsen

**Archeologisch vooronderzoek: een inventa-
riserend onderzoek (proefsleuven)**

drs. M. Jordanov

Archeologisch Adviesbureau

Colofon

Opdrachtgever: Provincie Noord-Holland

Titel: Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Status: eindversie

Datum: 12 november 2013

Auteur: drs. M. Jordanov

Projectcode: VESD3

Bestandsnaam: RA2773_VESD3.indd

Projectleider: drs. M. Jordanov

Projectmedewerkers: drs. R. den Boer, drs. C.M. Sonneveld, drs. I.A. Schute & drs. J.H.M. van Eijk

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 422827

ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet verleend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 58008

Autorisatie: drs. I.A. Schute

Bevoegd gezag: gemeente Velsen

ISSN: 0925-6229

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwenveldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2013

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van de provincie Noord-Holland heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 2 t/m 5 september 2013 een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met de geplande aanleg van een spooronderdoorgang in de gemeente Velsen (figuur 1). Het primaire doel van het proefsleuvenonderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting met betrekking tot het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het al dan niet vaststellen van de aanwezigheid van archeologische grondsporen. Teneinde een goed afgewogen beslissing (selectiebesluit) door het bevoegd gezag mogelijk te maken, diende het onderzoek zich tevens te richten op de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventuele archeologische grondsporen/resten.

Uit het proefsleuvenonderzoek blijkt dat de bodem in het plangebied bestaat uit duinzand (Laagpakket van Schoorl) onder een (en lokaal twee) veenlaag (Hollandveen) waarop een laag (verstoven) jong en/of oud duinzand ligt. De bovenste halve meter bestaat uit verstoorde lagen en/of bouwvoor.

Tijdens het proefsleuvenonderzoek is een behoudenswaardige vindplaats aangetroffen. Het betreft de noordoostelijke hoek van het plangebied waarin twee gedempte watergangen/grachten met beschoeiing zijn aangetroffen die hoogstwaarschijnlijk verband houden met het direct ten noordoosten van het plangebied gelegen kasteelterrein van het Huis te Velsen uit de 13e eeuw.

Geadviseerd wordt om binnen een zone van circa 550 m² (zie figuur 17) geen bodemingrepen te laten plaatsvinden die dieper reiken dan 50 cm. Op deze diepte bevindt zich de insteek van de aangetroffen watergangen/grachten. Indien de vindplaats niet de bodem behouden kan blijven door middel van planaanpassing, wordt geadviseerd om de vindplaats *ex situ* te behouden door middel van een opgraving. Ten behoeve van een opgraving is eerst een Programma van Eisen (PvE) noodzakelijk dat vastgesteld is door het bevoegd gezag (gemeente Velsen).

De overige delen van het plangebied worden op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek vrijgegeven voor ontwikkeling.

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Velsen een selectiebesluit (contactpersoon: de heer F. van der Veldt).

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Inhoud

Samenvatting	5
1 Inleiding	9
1.1 Kader	9
1.2 Administratieve gegevens	11
2 Voorgaand onderzoek	13
3 Doel van het onderzoek	23
4 Methoden	25
5 Resultaten	27
5.1 Fysisch-geografisch onderzoek	27
5.2 Archeologie	31
6 Conclusies en aanbevelingen	39
6.1 Conclusies	39
6.2 Aanbevelingen	43
Literatuur	45
Gebruikte afkortingen	45
Verklarende woordenlijst	45
Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen	46
Bijlage 1: Sporenlijst	47
Bijlage 2: Vondstenlijst	51

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

1 Inleiding

1.1 Kader

In opdracht van de provincie Noord-Holland heeft RAAP Archeologisch Adviesbureau op 2 t/m 5 september 2013 een inventariserend veldonderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd in verband met de geplande aanleg van een spooronderdoorgang in de gemeente Velsen (figuur 1). Het betreft het vervolg op een eerdere fase van het inventariserend onderzoek dat bestond uit een verkennend booronderzoek (Warning, 2013). Op grond van de resultaten daarvan werd geconcludeerd dat er mogelijk belangrijke archeologische waarden aanwezig zijn in het plangebied. Naar aanleiding hiervan werd aanbevolen om dit door middel van proefsleuven te laten vaststellen.

Voorafgaand aan de uitvoering van het proefsleuvenonderzoek is, conform de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA; <http://www.sikb.nl>), een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (De Groot, 2013). Dit PvE diende als leidraad voor het onderzoek.

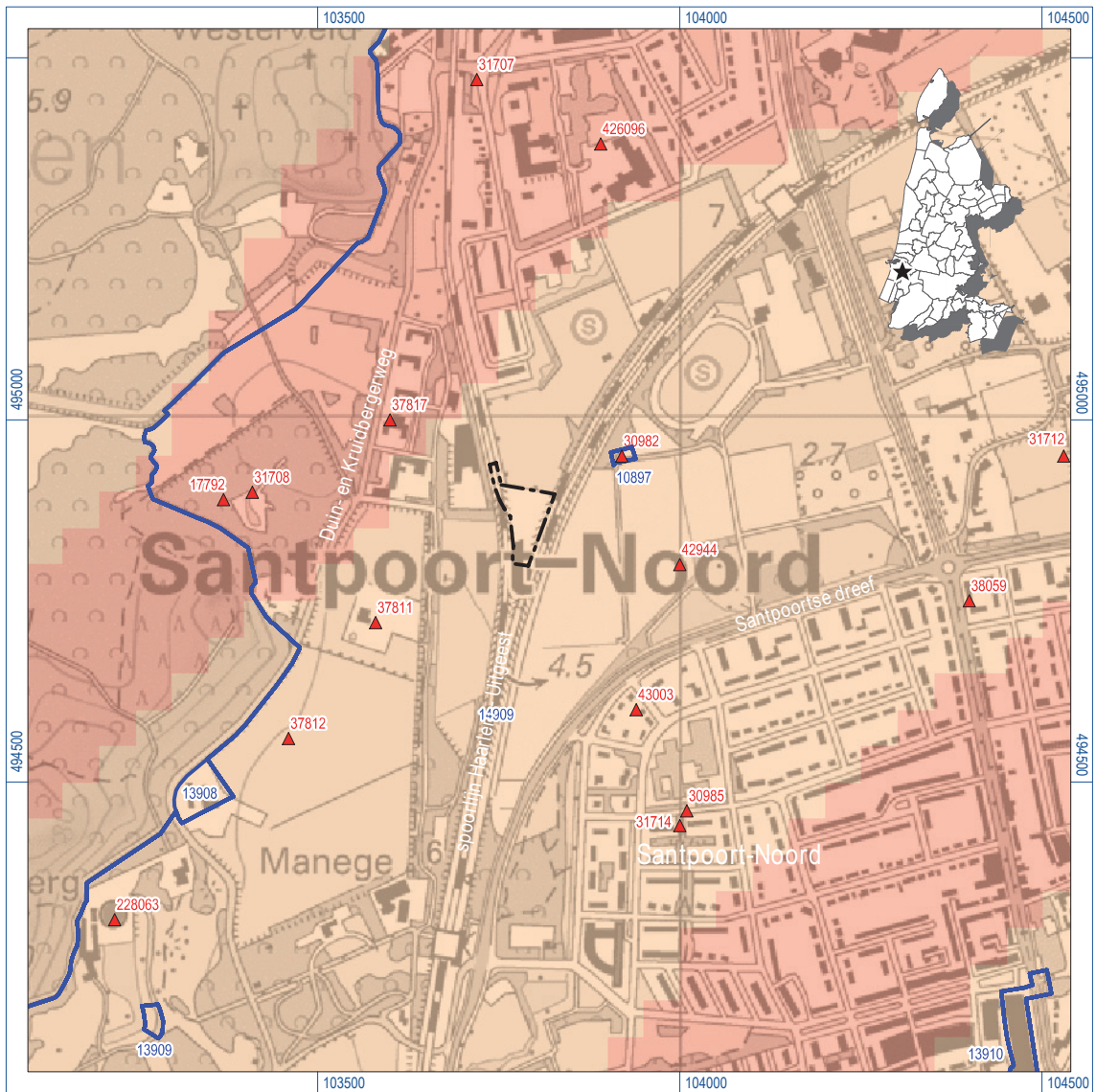
Het primaire doel van het proefsleuvenonderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting met betrekking tot het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het al dan niet vaststellen van de aanwezigheid van archeologische grondsporen. Teneinde een goed afgewogen beslissing (selectiebesluit) door het bevoegd gezag mogelijk te maken, diende het onderzoek zich tevens te richten op de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventuele archeologische grondsporen/resten. In hoofdstuk 3 zijn de specifieke onderzoeksvragen met betrekking tot deze aspecten uiteengezet.

Het veldwerk is uitgevoerd van 2 t/m 5 september 2013. De uitwerking vond plaats tussen 6 en 23 september 2013. Tijdens het onderzoek is op een prettige wijze samengewerkt met de (voormalige) gemeentelijk archeoloog van de gemeente Velsen de heer Wim Bosman en de lokale historicus de heer Jan Morren. Bijzonder dank gaat uit naar de heer Morren voor zijn bijdragen aan het bureauonderzoek naar het kasteel Huis te Velsen. Onderzoeksdokumentatie en vondstmateriaal zullen te zijner tijd worden overgedragen aan het depot van de provincie Noord-Holland.

Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De KNA (versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zie tabel 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde geologische en archeologische perioden

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoegang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 1. Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de IKAW; inzet: ligging in Noord-Holland (ster).

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

1.2 Administratieve gegevens

Plangebied: Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis

Plaats: Santpoort-Noord

Gemeente: Velsen

Provincie: Noord-Holland

Onderzoeksgebied: tussen de spoorlijn Haarlem-Uitgeest en de Duin- en Kruidbergerweg

Centrumcoördinaten: 103.750/494.890

ARCHIS-vondstmeldingsnummer: 422827

ARCHIS-waarnemingsnummer: nog niet verleend

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 58008

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Geologische perioden			Archeologische perioden			
Tijdvak	Chronozone	Datering	Tijdperk	Datering		
Holoceen	Laat Subatlanticum	1150 na Chr.	Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)			1795
			Nieuwe tijd	B	1650	
	A	1500				
	Vroeg Subatlanticum	0	Middeleeuwen	Laat	1250	
				Vol	1050	
				Vroeg	Ottoons	900
					Karolingisch	725
					Merovingisch laat	525
					Merovingisch vroeg	450
	Romeinse tijd	Laat	270			
		Midden	70 na Chr.			
Vroeg		15 voor Chr.				
Subboreaal	450 voor Chr.	IJzertijd	Laat	250		
			Midden	500		
			Vroeg	800		
Atlantium	3700	Bronstijd	Laat	1100		
			Midden	1800		
			Vroeg	2000		
Boreaal	7300	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850		
			Midden	4200		
			Vroeg	4900/5300		
Preboreaal	8700	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450		
			Midden	8640		
			Vroeg	9700		
Pleistoceen	Laat Glaciaal	Late Dryas	11.050	Paleolithicum (Oude Steentijd)		
		Allerød	11.500			
		Vroege Dryas	12.000			
	Vroeg Glaciaal	Bølling	12.500		Laat	12.500
		Vroegste Dryas	13.500		Jong B	16.000
	Midden Glaciaal	Denekamp	30.500		Jong A	35.000
		Hengelo	60.000		Midden	
		Moershoofd	71.000			
		Vroeg Glaciaal	Odderade			114.000
	Brørup		114.000			
	Eemien		126.000			
	Saalien II	236.000	Oud			
	Oostermeer	241.000				
	Saalien I	322.000				
	Belvédère/Holsteinien	336.000				
	Glaciaal x	384.000				
	Elsterien	416.000				
		463.000				

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

2 Voorgaand onderzoek

In 2012 is voor het plangebied een bureauonderzoek opgesteld (Bosman, 2012). In maart 2013 heeft in het plangebied archeologisch booronderzoek plaatsgevonden (Warning, 2013). Dit onderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek.

Uit het bureauonderzoek (Bosman, 2012) bleek dat het plangebied zich bevindt in een zone met weinig tot niet verstoorde bodem, waarin een of meerdere cultuurlagen te verwachten zijn binnen enkele meters beneden maaiveld. Zij vertegenwoordigen de landschappelijke ontwikkeling in relatie tot de bewoningsgeschiedenis gedurende een periode die aanvangt in de IJzertijd en mogelijk zelfs in de Bronstijd in het Oud Duinzand. Daarnaast bevond het voormalige kasteel Huis te Velsen zich op minder dan 200 m in (noord)oostelijke richting van het plangebied. Dit kasteel dateert uit de 12e-13e eeuw. Het kasteel kende meerdere gebruiksfases (Bosman, 2012).

Hieronder volgt een samenvatting van de (bouw)geschiedenis van het huis van Velsen, ten beschikking gesteld door de historicus Jan Morren (Morren, 2002).

Het huis te Velsen

Het eerste stenen huis te Velsen is mogelijk gebouwd vlak na de Loonse Oorlog (1203-1206), wanneer een mogelijk houten voorganger van het huis verwoest zou zijn. Het stenen huis van Velsen was vermoedelijk een woontoren van circa 10 bij 10 m, omgeven door een gracht. Die kasteelvorm werd in die jaren door de hogere adel gebouwd. In die tijd bouwde men een kasteel bij voorkeur aan de grens van een waterrijk gebied, waardoor water naar de kasteelgrachten kan leiden. De grachten bieden bescherming tegen vijandelijke aanvallen. Het kasteel zelf kan op een opgeworpen heuvel of op een verhoogde plaats gebouwd zijn, waardoor het nog beter te verdedigen is. Het kasteel is op de rand van een strandwal met een goede bodemgesteldheid gebouwd. De strandwallen worden in de Middeleeuwen overstoven, waardoor de zogenaamde jonge duinen gevormd worden. Door die duinvorming stijgt aanvankelijk ook de grondwaterspiegel, waardoor de duinen en het gebied er langs veel waterrijker werden. Tussen 1272 en 1274 vond de opstand plaats van de Friezen en de Kennemers tegen het Grafelijk bestuur. Mogelijk is Huis te Velsen toen verwoest, daarna herbouwd en uitgebreid tot een kasteel met een vierkant of rechthoekig grondplan, maar dat kan ook later gebeurd zijn.

In de Middeleeuwen was Monnickendam de hoofdstad van de heerlijkheid Waterland, dat ten noorden van Amsterdam ligt. Tegenwoordig is de regio Waterland een fraai stiltegebied, waar Broek in Waterland en het stadje Monnickendam de parels zijn. Bij Monnickendam stond in de 13e eeuw het kasteel Swanenburg, bewoond door de familie Persijn. Jan I Persijn is Heer van de Heerlijkheid Waterland. Hij trouwt met een dochter van Simon van Haerlem, die de heerlijkheid in haar huwelijk meeneemt, waardoor Jan Heer van Waterland wordt. Uit het huwelijk wordt Nicolaas I Persijn van Haerlem geboren die later met een jonkvrouwe Van Velsen trouwt. De jonkvrouwe brengt het Huis te Velsen in haar huwelijk mee, waardoor dit in bezit komt van Nicolaas.

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Het ambacht Velsen wordt toebedeeld aan de andere erfdochter, die met Hugo van Naaldwijk trouwt. Het ambacht Velsen en het Huis te Velsen worden daardoor van elkaar gescheiden. Helaas is over de familie Van Velsen, die de oudst bekende bezitter is van het Huis te Velsen, met haar ambacht niet veel bekend. In de archieven van de abdij van Egmond wordt in 1120 al een Gericus de Velson genoemd en in 1231 een Diederik van Velsen. Mogelijk is Gericus de opdrachtgever van de bouw van de houten voorganger en Diederik de opdrachtgever van de bouw van het stenen kasteel. Tevens kennen wij de beruchte Gerard van Velsen, die een van de moordenaars is van Floris de Vijfde. Maar Gerard heeft nooit op het Huis te Velsen gewoond; hij was Heer van Beverwijk en zal daar een residentie hebben gehad.

Nicolaas I overlijdt in 1255, waardoor zijn zoon Jan II Persijn het kasteel Swanenburg in bezit krijgt. Na langdurige twisten met zijn onderdanen in Waterland verzoent hij zich in 1273 met hen. Hij moet dan wel beloven zijn kasteel niet met stenen te versterken of het in steen op te bouwen. We mogen daaruit afleiden dat kasteel Swanenburg een houten bouwwerk was. Dat zal niet veel problemen voor hem geven, want hij kan op het Huis te Velsen wonen. Jan II heeft in de 13e eeuw de inning van de gehele tiende in Hovetwere en Smalengeest in leen. Waar Hovetwere ligt, is niet bekend; de Smalengeest ligt tussen de huidige Kweekesteinsweg en het Groenelaantje ten zuiden van Beeckestijn en Driehuis. Jan II overlijdt in 1283.

Het bezit van het kasteel en het ambacht Velsen zijn van elkaar gescheiden doordat Nicolaas II Persijn, de zoon van Jan II, door graaf Floris V in 1290 alleen met het Huis te Velsen en zijn erf beleend wordt. Ondanks het feit dat het ambacht Velsen in leen is gegeven aan Hugo van Naaldwijk, noemen de Persijns zich Heer van Velsen. Waar dat uit voortvloeit, is niet duidelijk. Hugo krijgt in 1255 van graaf Willem II toestemming om het ambacht Velsen te verkopen aan Willem van Brederode, die daarmee Heer van Velsen wordt. Toch blijven de Persijns zich Heer van Velsen noemen, hetgeen mogelijk voortvloeit uit de goede betrekkingen die de Persijns en de Brederodes met elkaar hebben.

In 1391 wordt het leen van het Huis te Velsen vermeerderd met korenland, boomgaard, weiland, manschap en gift van de kerk en de kapel die aan het huis verbonden is. Onder manschap wordt verstaan de hulding van de leenheer (Floris V) door de leenman (de Persijns). Uit het voorgaande blijkt dat het Huis te Velsen nauw verbonden is met de kerk in Velsen.

Het Huis te Velsen blijft in het bezit van de familie Persijn tot het overlijden van Jan III Persijn in 1353. Jan III stichtte in de kerk van Velsen een kapelanie, waaruit opnieuw de verbondenheid met de kerk in Velsen blijkt. Zijn erfdochter Catharina krijgt het Huis te Velsen in bezit. Zij is getrouwd met de Brabantse edelman Willem van Wezemale, ridder en maarschalk van Brabant. Na haar overlijden strijden de erfgenamen om haar erfenis. Uiteindelijk wordt Gijsbrecht van Nijenrode de eigenaar van het Huis te Velsen, door erfelijke toewijzing en door aankoop van de gerechte helften. Hij gaat niet op het Huis te Velsen wonen, maar blijft op zijn bezit bij Breukelen, het huis Nijenrode. Gijsbrecht is een van de bekende edelen van de Kabeljauwse partij en baljuw van Kennemerland. In 1351 laat hij van zich spreken als aanvoerder bij de overmeestering van het kasteel Brederode. Gijsbrecht blijft aanhanger van de Kabeljauwse partij, totdat hertog

Albrecht de macht overneemt. Deze staat aan de zijde van de Hoeken, waartegen een groot aantal Kabeljauwse edelen in opstand komt. Onder hen is ook Gijsbrecht van Nijenrode, die bij Heusden gevangen wordt genomen. Hij moet aan Albrecht vergiffenis vragen en aan een kruistocht deelnemen. Ook wordt hij ontslagen als baljuw van Kennemerland. In 1583 wordt de Hoek Reinoud van Brederode, de zoon van Dirk III, aangesteld als baljuw van Kennemerland. Dat is zeer tegen de zin van de Kabeljauwse Wouter van Heemskerk. In oktober van dat jaar is Reinoud op weg naar zijn kasteel Nijenburg bij Alkmaar, als hij wordt overvallen door manschappen van Wouter van Heemskerk. Hij kan ternauwernood naar de kerk in Castricum ontsnappen, waar hij zich verschanst. Hij wordt daar ontzet door de inwoners van Castricum. Wouter woont op het kasteel Heemskerk, dat later de naam Marquette krijgt. In opdracht van Albrecht wordt zijn kasteel door Reinoud belegerd, die later de belegering overdraagt aan de Heer van Polanen. Wouter moet zich overgeven en wordt voor zijn misdaad gestraft.

Op Marquette stelt Albrecht een kastelein aan. Het is niet ondenkbaar dat de Hoeken, die het kasteel belegeren, niet gehinderd willen worden vanuit een nabijgelegen versterking van de Kabeljauwen. Mogelijk hebben zij uit voorzorg het Huis te Velsen ingenomen en verwoest. In de bronnen is hier niets over bekend, maar bij een archeologisch onderzoek in 1954 is een steenformaat gevonden daterend uit circa 1350. Daaruit kan worden afgeleid dat het kasteel rond die tijd is hersteld of uitgebreid.

Albrecht brengt in het roerige Holland een redelijke rust. Als Gijsbrecht terugkomt van zijn pelgrimstocht, schaart hij zich aan de zijde van Albrecht. Gijsbrecht wordt daarvoor in 1374 beloond door zijn benoeming tot raadsheer. Gijsbrecht geeft het Huis te Velsen in 1391 in leen aan zijn jongste zoon, Jan van Nijenrode, die met Margaretha van Mijnden trouwt en daar gaat wonen.

Ten gevolge van de strijd tussen Jacoba van Beieren en haar oom Jan van Beieren over de opvolging als gravin of graaf van Holland, laaien opnieuw de Hoekse en Kabeljauwse twisten op. Tegen 1450 moet het Huis te Velsen door die twisten zijn verwoest, hetgeen wordt afgeleid uit het archeologisch onderzoek in 1949. Daarbij is bijzonder weinig materiaal uit de 15e eeuw gevonden. In 1427 wordt Jacoba definitief door de Kabeljauwen verslagen in een strijd die van Brouwershaven tot Hoorn woedt. In de strijd wordt in 1426 door de Hoeken de Kabeljauwse stad Haarlem belegerd. Bij Hoorn worden de Hoeken, de Kennemers en de Friezen, die zich aan Hoekse zijde hebben geschaard, verslagen. De hele streek ligt ten gevolge van de strijd vol met puinhopen en ruïnes. Wellicht is in die strijd het Huis te Velsen grotendeels verwoest.

Het Huis te Velsen als boerenbedrijf

Het restant van het Huis te Velsen, waarbij een boerderij staat, blijft van belang, want het huis blijft in de leenregisters geregistreerd (figuur 2). Het Huis te Velsen wordt in 1496 omschreven als “dat huijs te Velsen mit Coirnlade, weijtlande, boomgairden en de anders allen sijn toebehoiren” (Morren, 2002).

Via vele verervingen komt het Huis te Velsen in bezit van Frans van Nijenrode. In 1553 wordt het Huis te Velsen in de belastingkohieren vermeld als een sate die verhuurd wordt door Frans van Nijenrode. In 1557 wordt het huis omschreven met de volgende vermelding: “Cornelis Janssoon

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 2. De ruïne van Huis te Velsen, links de stal van de boerderij (H. Tavenier, ca. 1750; naar een afbeelding uit de 16e eeuw).

Figuur 3. De ruïne van Huis te Velsen, begin 17e eeuw (Anoniem, Rijksmuseum Amsterdam, Prentenkabinet).

op te huys te Velsen gebruijct zijn eijgen landt groot xy (11) morgen. Die selve gebruijct (huurt) het huys te Velsen met seven morgen landts en de 't gerechten sesten deel van de Aercomer thiende van Frans van Nijenrode 't Uijtrecht”.

De Aercommertiende wordt geheven in het gebied dat tegenwoordig ongeveer overeenkomt met het huidige Velsen-Noord. Cornelis Janssoon huurt of pacht van Frans zowel het huis als het recht van het heffen van het zesde deel van de tiende. De ander vijf delen worden geheven door de Commanderie van Sint Jan in Haarlem, die in het klooster van Sint Jan aan de Jansstraat in Haarlem is gehuisvest. Tegenwoordig staat daar nog de Sint Janskerk als overblijfsel van het klooster. Tot 1584 wordt het Huis te Velsen als een zate vermeld, die als boerenbedrijf wordt verhuurd.

In het begin van de 17e eeuw wordt de ruïne bij de boerderij afgebeeld en ten onrechte toegeschreven aan Gerrit van Velsen. Aan de rechterkant van de toren zijn de bouwsporen van een verdwenen deel van het kasteel te zien, dat uit een gebouw met een zadeldak bestond (figuur 3).

De hofstede Huis te Velsen

Via vererving komt het Huis te Velsen in bezit van Anna van Ewsem, die met Carel Hieronymus von Innund Kniphausen is getrouwd. Hij is lid van de Staten van Groningen en lid van de Staten-Generaal. Het echtpaar woont op het kasteel Nienoord bij Midwolde in Groningen. Het geslacht Innund Kniphausen is een van de oudste en aanzienlijkste van Oost-Friesland en verwant aan de Oostfriese graven. Carel draagt het leen van het zesde deel van de Aercommertiende over aan de burgemeesters van Haarlem, die al eerder in bezit kwamen van de andere vijf delen. Aan het Huis te Velsen zijn door hem of een vorige eigenaar herstellingen verricht. Tegen het midden van de 17e eeuw wordt de ruïne afgebeeld op een ets van een anonieme tekenaar. De afbeelding heeft veel overeenkomsten met de afbeelding van de ruïne door R. Roghman uit 1647, die zich in een particuliere collectie in Zwitserland bevindt. We zien op de afbeelding de boerderij en een deel van de kasteelgracht. Op een afbeelding van Rochman (helaas kon er geen origineel ter beschikking gesteld worden), die als een betrouwbaar tekenaar bekend staat, zien we door het raam van de ruïne een gebouw vlak achter de ruïne. Mogelijk is dat het herstelde deel (figuur 4).

Carel verkoopt het Huis te Velsen in 1660 voor 11.500 gulden aan Johan Hulft, koopman te Amsterdam. Zo komt het huis in bezit van een niet adellijk geslacht. Kort weergegeven wordt in de transportakte de verkoop als volgt omschreven: “Jan Snijder poorter tot Haerlem als last en procuratie hebbende van welgeboren heer Carel Hierominnes, vrijheer van in ende Kniphuijsen, heere tot Nijjenoort Vrederwolt ende Opleenwert, etc. ende vrouwe Anna geboren van Ewsum, vrij vrouwe van in ende Kniphuijsen etc. als mede speciale content hebbende van mevrouwe Wilhelmina van Bronchorst, Vrouwe van der stadt etc. als leen vrouwe van 't huys tot Velsen, met alle daer toe behoorende landen erven, heerlijkheijden ende tijende (tiende) 'verkopen aan' Edele Johan Hulft Schepen ende raedt der stadt Amsterdam een out vermaect heerlijk huys met sijne plantagie, genaamd 't Huijs te Velsen gelegen in de banne van Velsen sijnde erf goet onverstervelijk Groot enz.”.

We lezen in de akte dat het een vermaakt (verbouwd/hersteld) huis is, met daarbij een plantage. Het laatste kan een tuin met boomgaard zijn. Hoe het verder gaat met de geschiedenis van het huis vertelt Ludolf Smids in zijn in 1711 verschenen boek 'Schatkamers der Nederlandse Oud-

Figuur 4. De ruïne van Huis te Velsen in het midden van de 17e eeuw, met linksachter de boerderij (Anoniem, Rijksarchief voor Noord-Holland, Provinciale Atlas).

heden', vermeerderd met de aantekeningen van Pieter Langendijk: "De heer Jan Hulft de drie sijdmuiren van dit oude kasteel in een nieuw huis heeft ingesloten; sijnde dan heden in de slinkerzijde het koetshuys van deze lustplaats; in de rechtersijde een gallerijtje nevens een vaathuis van de keuken; en in de achtersijde eet- en slaapkamers, met vensteren, siende naar de vijver ende plantagiën".

Ludolf Smids merkt op dat de zichtbare ruïne maar een klein gedeelte van het oude slot bij de Hagelingerweg is en dat de ruïne zich uitstrekt tot onder de belendende buitenplaats van de heer Papenbroek. Het kasteel was dus omvangrijk en Johan laat kort na 1660 een nieuw herenhuis bouwen, waarbij hij een restant van het oude kasteel gebruikt. Zijn zoon Jan breidt de hofstede in 1714 uit, door de aankoop van een hofstede zonder naam tussen het Huis te Velsen en hofstede Papenburg. Daarbij behoren het land Ruijkeloos en de Berghcroft. Van die naamloze hofstede verkoopt hij het gedeelte met het herenhuis in hetzelfde jaar door aan de eigenaar van hofstede Papenburg. Het gedeelte dat hij in bezit houdt krijgt de naam Laatste Weid en later Beste Weid. Het land Ruijkeloos krijgt de naam Roekeloosecroft.

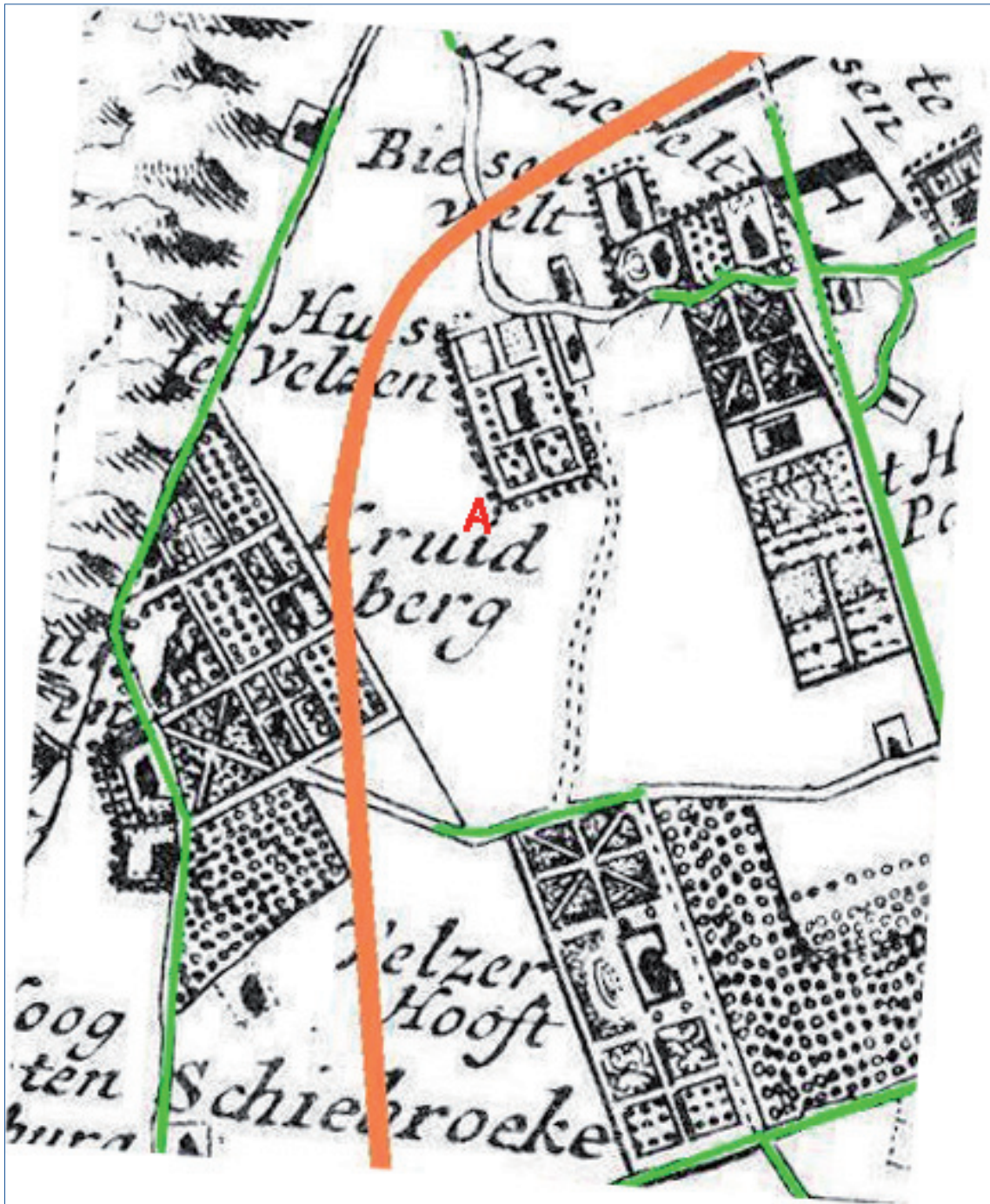
Figuur 5. Het huis te Velsen (H. de Leth, 1729; ASHER Rare Books A. Asher & Co. B.V.).

Het Huis te Velsen wordt in 1729 afgebeeld en is dan in bezit van Cornelis Hulft en mede-erfgenamen. Op de afbeelding is duidelijk het overgebleven gedeelte van het oude huis met de galerij te zien (figuur 5). Het nieuwere herenhuis dat er voor staat, is gebouwd in de stijl van het Hollands Classicisme uit de periode 1630-1700. Bij die stijl wordt gebruik gemaakt van bouwelementen uit de klassieke oudheid, met behulp van pilasters en tempelfronten in de gevel. Bij het huis ligt een formele tuin met een vijver. Bij het Huis te Velsen horen een stalling, koetshuis, tuinmanshuis, getimmerte en twee boerderijen.

In 1740 wordt een van de boerderijen verkocht aan Jan van de Poll, eigenaar van het Huis te Spijk aan de Hofgeesterweg. Die boerderij draagt de naam 't Schoonste van Velsen en staat aan de huidige Kwekerslaan. In 1905 is de boerderij gesloopt en vervangen door boerderij De Lichthoeve. Cornelis Hulft overlijdt in 1743, waarna het herenhuis en de bijgebouwen in 1744 worden afgebroken. De boerderij en het restant van het oude kasteel worden niet afgebroken (figuur 6).

Het derde Huis te Velsen

De boerderij blijft de naam Huis te Velsen dragen en krijgt in de loop van de tijd verschillende eigenaren. In 1804 worden de restanten van het oude kasteel omvergehaald, omdat neervallend puin te veel gevaar gaat opleveren voor het vee in het weiland. In 1832 is de boerderij met overige bezittingen in eigendom van Neeltje Honig, Marijtje Claasdochter Honig en Pieter Honig

Figuur 6. De locatie van de proefsleuven (A) op een kaart uit circa 1730 (uit: Zegepralend Kennemerland).

Bruinen en verdere erfgenamen. Zij zijn ook in bezit van de gronden van de voormalige hofstede Papenburg en de boerderij aan de Biezenweg, die later bekend is als boerderij Huis te Wissen.

In 1854 wordt Henricus Godefriedus Mulder, een makelaar uit Amsterdam, een van de opvolgende eigenaren van boerderij Huis te Velsen. Hij betaalt voor de boerderij en het bijbehorend land 38.350 gulden. De boerderij Huis te Wissen is dan al in handen van een andere eigenaar.

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Henricus laat in 1857 en 1859 de boerderij vergroten. Het woongedeelte wordt verbouwd tot een statig huis, dat gelijkenis vertoont met in 1744 afgebroken herenhuis. Het heeft elementen in de gevel van het classicisme, naar de stijl van het vorige huis. De raampartijen zijn te dateren in het midden van de 19e eeuw, waaruit we opmaken dat het nieuwe huis bij de vergroting en verbouwing zijn vorm heeft gekregen zoals wij het kennen van foto's uit de 20e eeuw.

Henricus overlijdt in 1869. In de erfakte (testament) wordt het huis omschreven als een kapitale boerenwoning, genaamd Huis te Velsen, met stalling voor 37 stuks hoornvee en twee paarden, hooi-berg, dorsschuur en verdere aanhorigheden, een afzonderlijke schuur met karnmolen, een tuin en een partij hooiland. Alles staat en ligt aan de Hageveldseweg (Hagelingerweg) onder de gemeente Velsen. De laatste eigenaar van het huis wordt de familie Cremer, die het in 1906 in bezit krijgt. Cremer woont op Duin en Kruidberg en verhuurt het huis. Het wordt onder andere gebruikt als clubhuis voor de Kennemer Golfclub, jeugd- en verenigingsgebouw voor de Driehuizer parochie, clubhuis voor de hockeyclub Strawberries en als café en pension, geëxploiteerd door de heer F.G. Starreveld.

In 1940 wordt het huis gedeeltelijk verhuurd aan Hein Rutte, die er woont en het boerenbedrijf uitoefent. In het andere deel blijft de familie Starreveld wonen. In oktober 1944 wordt het huis in opdracht van de Duitse bezetter gesloopt, om rond de Festung Velsen schootsveld te hebben. Tot kort na 1945 blijven de resten van het huis en de twee 17e-eeuwse hekpalen van het inrijhek met daarop de naam Huis te Velsen in het weiland staan. De restanten worden gesloopt en het terrein wordt gebruikt als weiland.

In 1949 wordt er een proefopgraving naar de resten van het middeleeuwse Huis te Velsen verricht en wordt er een klein stukje van de fundatie en de kasteelgracht gevonden. De proefopgraving zou door een groter onderzoek gevolgd worden, maar helaas komt het daar niet van. In 1954 wordt het terrein waar het Huis te Velsen gestaan heeft, met behulp van een zandzuiger geschikt gemaakt voor bollenland. Daarbij worden door de Archeologische Werkgroep Velsen onder leiding van H.J. Calkoen archeologische waarnemingen gedaan, maar een uitgebreider onderzoek is niet mogelijk. Het blijkt dat nog een groot deel van de fundatie aanwezig is. De fundatie wordt verwijderd en karrenvrachten puin worden dagelijks afgevoerd. Zo gaat een stuk bodemarchief verloren zonder dat het vastgelegd wordt en daardoor weten we tegenwoordig weinig af van de vormgeving van het oude huis.

In 1957 komt de spoorlijn naar de Velsertunnel gereed, die dwars over het terrein van het voormalige huis loopt. In het bollenveld ten zuiden van de spoorlijn, op de plaats waar het huis stond, ligt nog het fundament van een schuurtje. Dat is de enige plaats waar het terrein niet is omgezet door de zandzuiger.

Uit het inventariserend booronderzoek (Warning, 2013) bleek dat in de ondergrond van het plangebied sprake is van een cultuurlaag (mogelijk uit de Middeleeuwen) tussen 0,2 en 1,3 m -Mv. Daarnaast zijn lokaal twee veenlagen aangetroffen in het Oud Duinzand. De aanwezigheid van veenlagen duidt op een periode van rust in de sedimentatie waarin verstuing van het zand tot stilstand kwam. In de periode voordat de bodem zo nat werd dat er veengroei plaats kon vinden, was het gebied geschikt voor bewoning. Dat zou in de IJzertijd (800-15 voor Chr.) en mogelijk al vanaf de Bronstijd (2.000-800 voor Chr.) zijn geweest (Bosman, 2012).

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

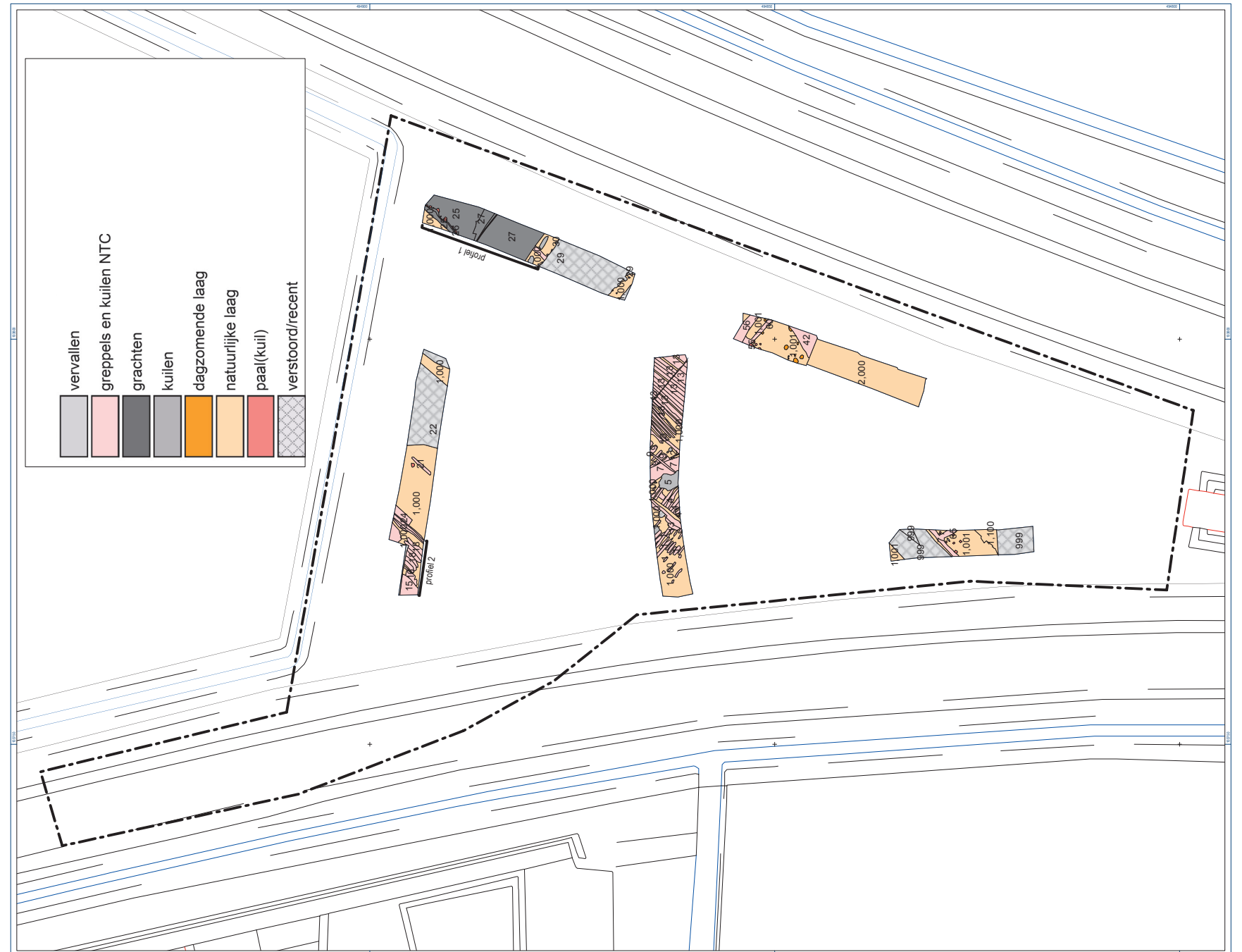
Op basis hiervan werd aanbevolen om waarderend archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven uit te voeren met het doel de aard, omvang, datering, kwaliteit (gaafheid en conservering) en diepteligging van eventuele archeologische grondsporen/resten te bepalen teneinde de daadwerkelijke waarde van de vindplaats(en) vast te kunnen stellen.

3 Doel van het onderzoek

Het waarderend onderzoek in de vorm van proefsleuven werd aanbevolen naar aanleiding van de resultaten van het bureauonderzoek (Bosman, 2012; Morren, 2002) en booronderzoek (Warning, 2013), met het doel te bepalen wat de aard, omvang, datering, kwaliteit en diepteligging van de mogelijk aanwezige archeologische grondsporen/resten is. De resultaten van het proefsleuvenonderzoek zijn bepalend voor de vraag hoe verder met deze archeologische waarden dient te worden omgegaan. Indien de vindplaatsen behoudenswaardig blijken te zijn, zal moeten worden beoordeeld of deze bij de inrichting van het terrein kunnen worden ingepast. Indien een dergelijke conserverende inrichting niet mogelijk is, dan komen de vindplaatsen mogelijk voor een opgraving in aanmerking.

Het voornaamste doel van het proefsleuvenonderzoek was het toetsen en aanvullen van de gespecificeerde archeologische verwachting met betrekking tot het onderzochte gebied, waarbij het in eerste instantie ging om het (al dan niet) vaststellen van de aanwezigheid van archeologische grondsporen. Teneinde een goed afgewogen beslissing (selectiebesluit) door het bevoegd gezag mogelijk te maken, diende het onderzoek zicht tevens te richten op een aantal aanvullende aspecten ten aanzien van de archeologische grondsporen/resten. In het PvE (De Groot, 2013) zijn hiervoor specifieke onderzoeksvragen geformuleerd die door middel van het proefsleuvenonderzoek beantwoord dienen te worden:

1. Hoe kunnen de gegevens over de bodemopbouw worden aangevuld?
2. In welke mate is de bodem in het plangebied verstoord?
3. Wat is de verspreiding van de cultuurlaag uit (vermoedelijk) de Vroege Middeleeuwen? Is deze inderdaad in delen van het plangebied opgenomen in de bouwvoor of is bij het vooronderzoek inderdaad de meest westelijke verspreiding van deze laag aangetroffen?
4. In welke periode kan de cultuurlaag worden gedateerd? Bij voorkeur te beantwoorden via een datering aan de hand van vondstmateriaal. Indien geen vondstmateriaal aanwezig is, datering op basis van natuurwetenschappelijke methoden (bijv. AMS-datering).
5. Naar aanleiding van het vooronderzoek werd aangenomen dat onder de veenlagen archeologische resten aanwezig kunnen zijn uit de Bronstijd - Romeinse tijd. Hoe kunnen deze lagen op basis van het huidige onderzoek worden geïnterpreteerd en gedateerd? Voor de datering geldt het zelfde voorbehoud als bij de vorige onderzoeksvraag.
6. Hoe kan de relatie tussen de 'intensief bewerkte lagen' die in de gasleidingsleuf zijn en de cultuurlaag en veenlagen in het plangebied worden beschreven?
7. Zijn er inderdaad aanwijzingen voor een archeologische vindplaats uit de Vroege Middeleeuwen of de late Prehistorie?
8. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig? Wat is de vondstdichtheid/ruimtelijke verspreiding? Hoe is de conserveringstoestand? Wat is de typologische datering?
9. Zijn archeologische grondsporen aanwezig? Zo ja, wat is hun aard, datering, diepteligging, kwaliteit (gaafheid en conservering) en ruimtelijke verspreiding?
10. Is sprake van (een) behoudenswaardige vindplaats(en)?

Figuur 7. Resultaten proefsleuvenonderzoek (vlak 1).

4 Methodes

Aantal proefsleuven en afmetingen

In totaal zijn er vijf proefsleuven met een totale lengte van 132 m en een breedte van 4 m aangelegd, met een gezamenlijke oppervlakte van circa 528 m² (figuren 7 en 8).

Plaatsing van de proefsleuven

De proefsleuven zijn aangelegd conform het PvE (De Groot, 2013) met een enkele kleine afwijking in de ligging van de sleuven in verband met de aanwezige bomen en de mogelijkheden voor de aanleg van een bronbemaling.

Opgravingsvlakken en profielen

In de proefsleuven 1, 3 en 4 zijn twee vlakken aangelegd, in proefsleuf 2 is één vlak aangelegd en in proefsleuf 5 zijn drie vlakken aangelegd. De vlakken zijn aangelegd in de top van het oude duinzand onder de (verwachte middeleeuwse) cultuurlaag, onder de eerste veenlaag en onder de tweede veenlaag (sleuf 5). De diepte van de sleuven bedroeg maximaal 2,0 m -Mv. Voor de profielwanden zijn de volgende vlaknummers gereserveerd: 101 (noordprofiel), 102 (oostprofiel), 103 (zuidprofiel) en 104 (westprofiel). Vlaknummer 99 is gereserveerd voor de 'stort' (t.b.v. van 'stort'-vondsten). De sporen en bodemlagen zijn in een reeks genummerd. In proefsleuf 1 zijn twee profielopnamen van het zuidprofiel gedocumenteerd. Van proefsleuf 2 zijn vijf profielkolommen van het noordprofiel gedocumenteerd. In proefsleuf 3 is het hele westprofiel gedocumenteerd. In de proefsleuven 4 en 5 zijn bij elkaar vier profielopnamen gedocumenteerd. Alle vlakken zijn ingemeten (x/y/z) met een *Robotic Total Station*. Hierbij is gebruikgemaakt van een lokaal meetsysteem dat door middel van een GPS (grondslagpunten met Z-waarden) en een *Total Station* is uitgezet. Dit meetsysteem is ingemeten in het Rijksdriehoeksnet.

Afwerking en behandeling van sporen en vondsten

De grondsporen zijn ingemeten (x/y/z). Vervolgens zijn enkele, waarschijnlijk niet tot grotere structuren behorende grondsporen gecoupeerd en in profiel getekend.

Bemonstering

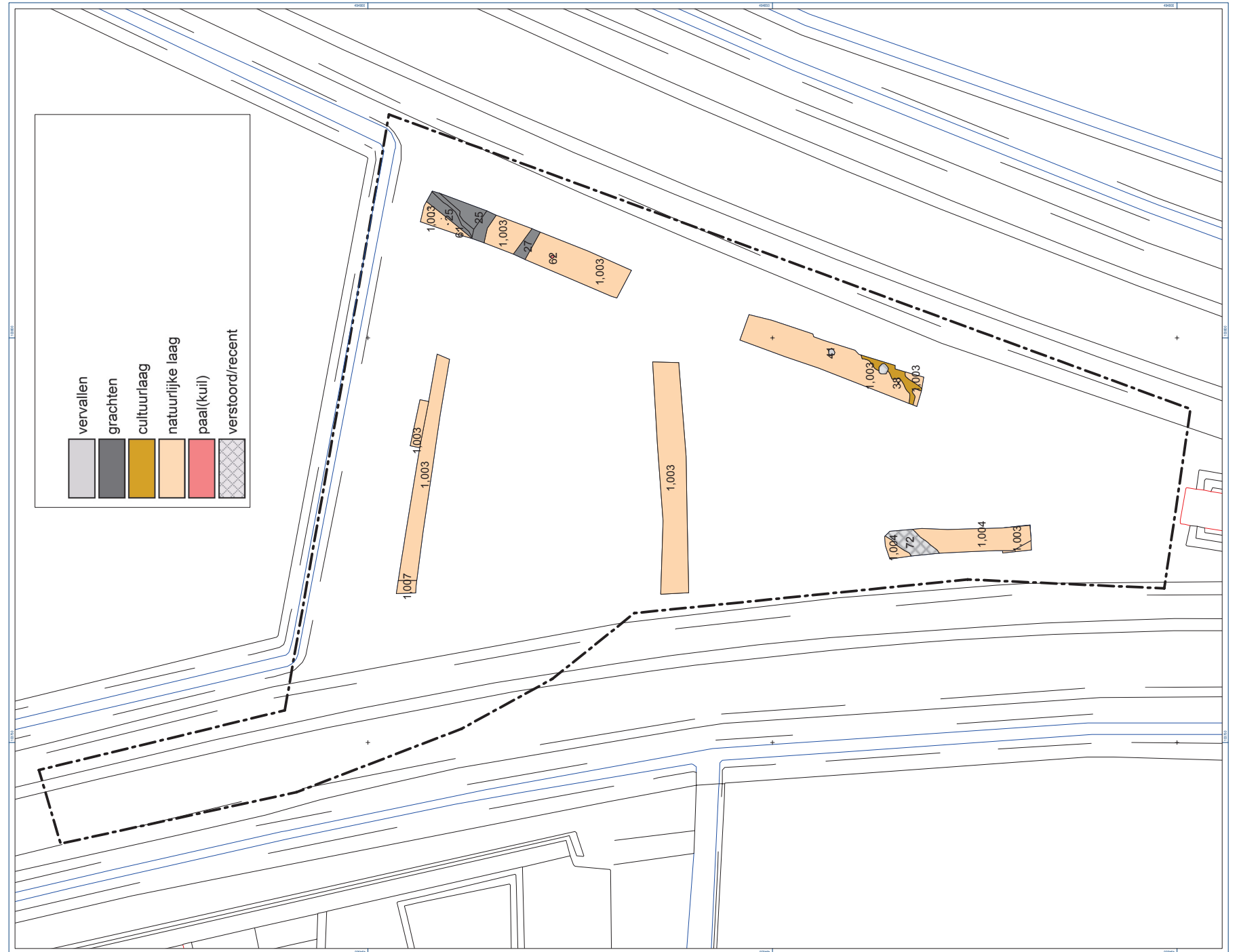
Er zijn drie monsters genomen. Twee uit een humeuze laag in de top van de oude duin onder de veenlaag in proefsleuf 1 (M2 en M3) en één uit een spoor met sporen van riet in proefsleuf 2 (M1). Deze zijn gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 1 mm. De zeefresiduen zijn geïnspecteerd op de aanwezigheid van archeologische indicatoren.

Afwijkingen en aanpassingen van de onderzoeksstrategie

Tijdens het veldonderzoek is niet afgeweken van de onderzoeksstrategie zoals in het PvE is omschreven, behalve op het punt van de ligging van de sleuven (enigszins verplaatst in verband met bomen) en het feit dat een extra vlak is aangelegd in proefsleuf 1 in verband met de aanwezigheid van sporen op een hoger niveau.

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 8. Resultaten proefsleuvenonderzoek (vlak 2).

5 Resultaten

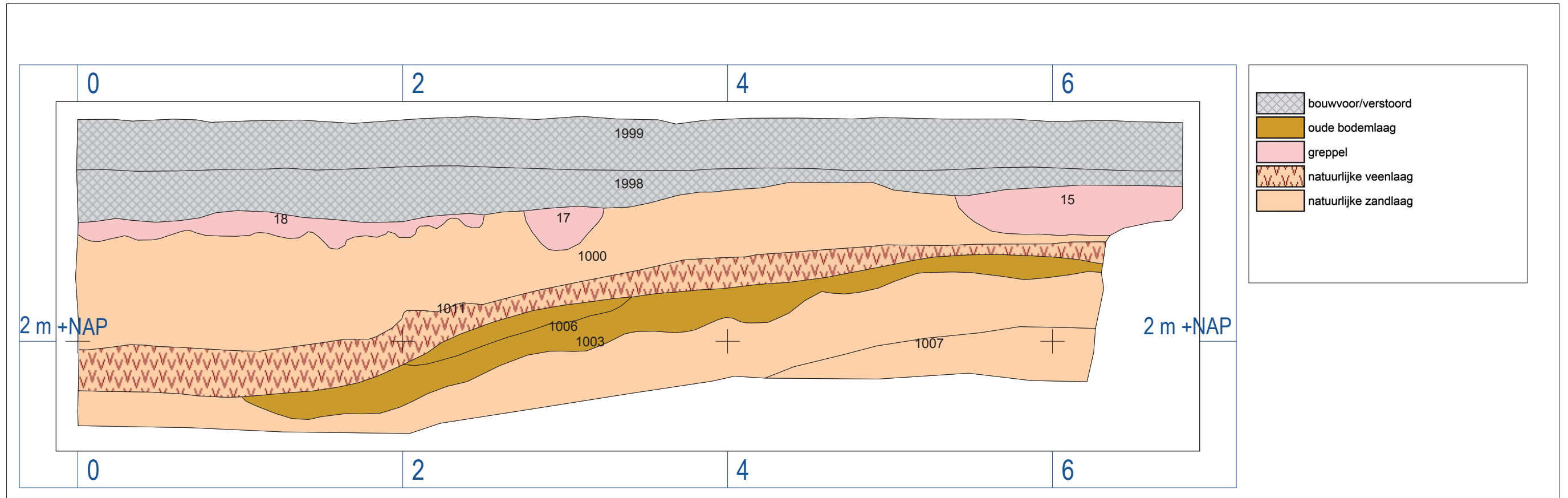
5.1 Fysisch-geografisch onderzoek

5.1.1 Geologie en geomorfologie

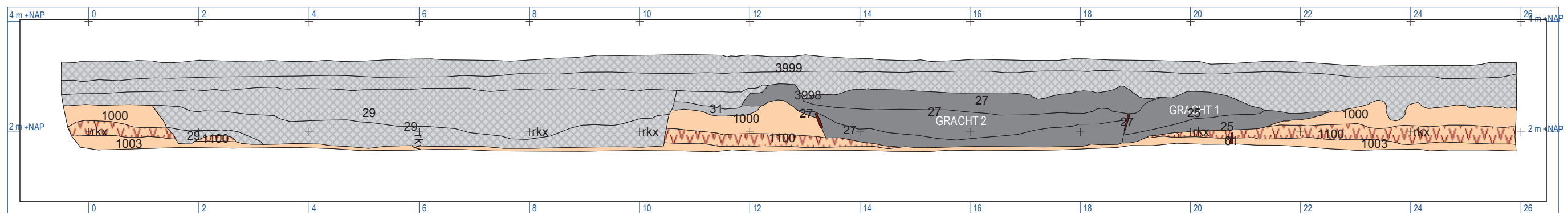
Het plangebied ligt in het kustgebied dat in oostelijke richting overgaat in het West-Nederlandse veengebied: van kustbarrière met strandwallen naar strandvlakte. De landschappelijke vorming van de Hollandse kustbarrière is sterk gekoppeld aan de zeespiegelstijging in het Holoceen, circa 10.000 jaar geleden. Lange tijd was de huidige kustlijn vrij toegankelijk voor de zee. De toenmalige kust bestond voornamelijk uit zandige wadplaten waartussen een groot aantal west-oost georiënteerde geulen lag. Rond 5.800 jaar geleden kwam hier in de omgeving van het plangebied verandering in. Op de zandige wadplaten ontstond, parallel aan de kustlijn, een strandwal (Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Zandvoort). Door (lokale) verstuiwing ontstonden vervolgens op de strandwallen lage duinen, de zogenaamde Oude Duinen (Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Schoorl). Lokaal vormden zich (op verschillende niveaus) veenlagen (Formatie van Nieuwkoop) in het duinzand. Deze veenlagen zijn hoogstwaarschijnlijk het gevolg van moerasvorming in duinvalleien. Uit de aanwezigheid van de veenlagen blijkt ook onmiskenbaar dat sprake was van verschillende overstuivingsfasen (Bosman, 2012). Aangezien een dergelijke veenlaag een lange periode nodig heeft om gevormd te worden, gaat het ook om relatief lange stilstandfasen. Uiteindelijk kwam aan de vorming van de Oude Duinen ten einde rond het begin van de jaartelling.

5.1.2 Bodemopbouw

Aan de hand van de profielen in de proefsleuven wordt de bodemopbouw als volgt beschreven. In het noordwestelijke deel van het plangebied bevindt zich aan de basis van het profiel op 1,75 m -Mv/2,6 m +NAP tot minimaal 2,0 m -Mv/1,4 m +NAP een laag van zeer fijn tot matig fijn, zwak siltig, lichtgrijsgeel, gereduceerd, kalkrijk zand dat wordt geïnterpreteerd als oude duinafzettingen (Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Schoorl; figuur 9: sporen 1003 en 1007). Daarop is tussen 0,8 en 1,0 m -Mv (2,5 en 2,3 m +NAP) een laag bruingrijs, matig fijn, humeus zand aangetroffen die richting het westen naar beneden duikt (tot 1,7 m -Mv/1,6 m +NAP) en geleidelijk overgaat in een sterk zandig, amorf veen met zandbrokken (spoor 1006). Deze laag is alleen in de noordwestelijke hoek van het plangebied aangetroffen en wordt geïnterpreteerd als een oude bodem (mogelijke cultuurlaag). De totale afwezigheid (ook in de zeefresiduen van de twee monsters die hieruit genomen zijn) van archeologische indicatoren (zoals aardewerk, vuursteen of houtskoolspikkels) wijst eerder in de richting van een natuurlijke fossiele bodem in de top van het duin dan in de richting van een cultuurlaag. Hierop bevindt zich een 5 tot 20 cm dikke, bruine, mineraalarme veenlaag met houtresten (Hollandveen, spoor 1100). De top van de veenlaag bevindt zich op 0,8 m -Mv/2,5 m +NAP in het uiterste westen van sleuf 1. Deze laag wordt afgedekt door een 40 tot 70 cm dikke, lichtgeelgrijze, matig fijne, zwak siltige zandlaag. Deze laag wordt geïnterpreteerd als (verstoven) duinzand. In de top van deze zandlaag zijn vanaf de 19e eeuw diverse greppels en kuilen ingegraven die samenhangen met het gebruik van het gebied als tuinderij en later als volkstuintjes (o.a. sporen

Figuur 9. Het zuidprofiel (profiel 2) in sleuf 1.

Figuur 10. Het westprofiel (profiel 1) in sleuf 3 (zie figuur 9 voor de legenda).

15, 17 en 18). De top van deze laag en daarin gegraven sporen bevindt zich op 0,4 tot 0,6 m -Mv (3,0 tot 2,8 m +NAP). De bovenste 0,4 tot 0,6 m van het profiel worden gevormd door recentelijk opgebrachte lagen en/of bouwvoor (sporen 1998 en 1999).

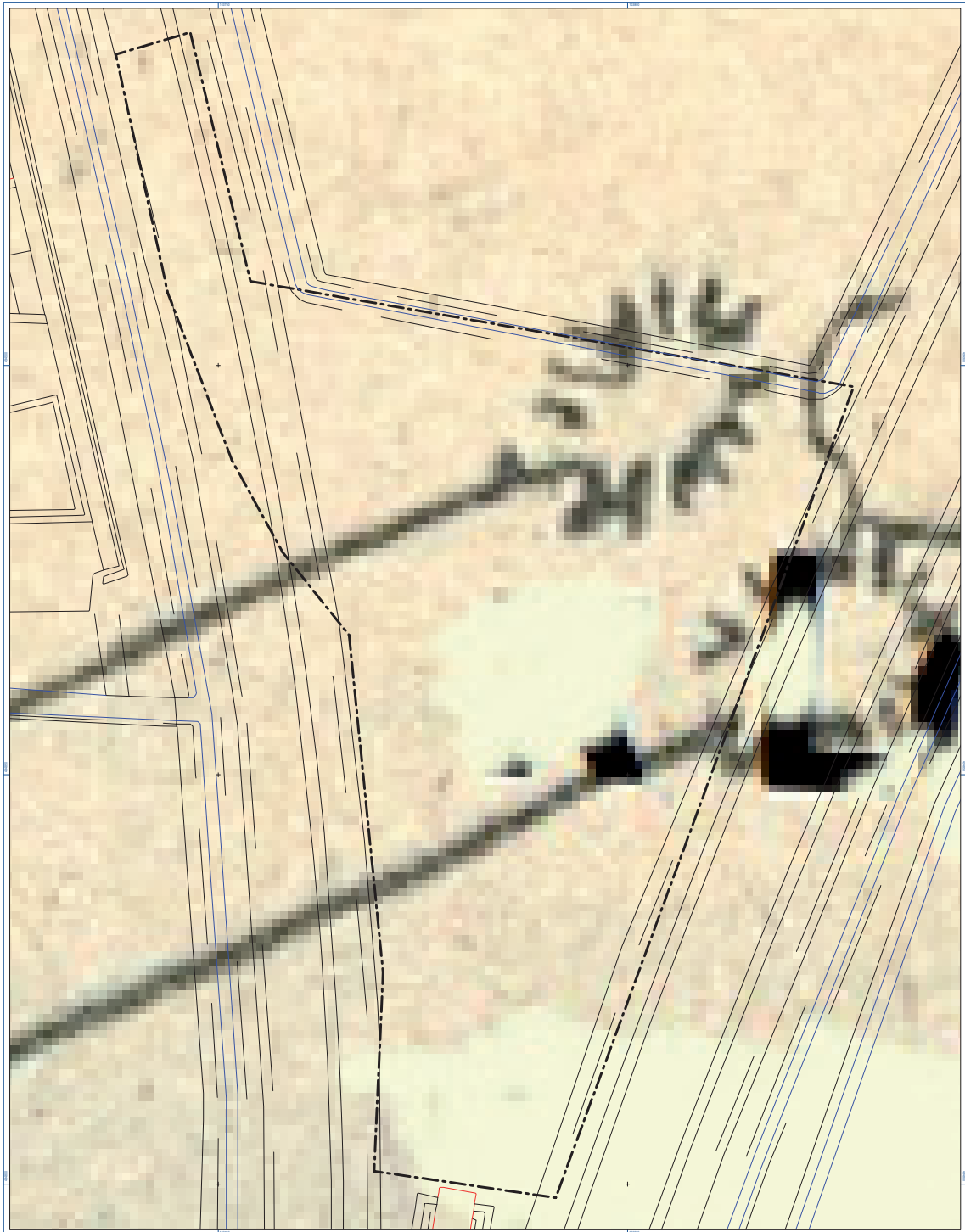
Figuur 11. Profielopname put 5, vlak 104.

In het oostelijke deel van het plangebied (figuur 10) bevindt de top van het kalkrijke oude duinzand (spoor 1003) zich op 1,3 m -Mv/1,9 m +NAP. De top van het daarop liggende veenlaag (spoor 1100) bevindt zich hier op 1,0 m -Mv/2,2 m +NAP. Daarop ligt de 40 tot 60 cm dikke laag (verstoven) duinzand (spoor 1000). Vanuit de top van deze laag zijn enkele grote lineaire sporen ingegraven (sporen 25, 27 en 29). Op de aard en interpretatie van deze sporen wordt in § 5.2 ingegaan. In het zuidelijke deel van het plangebied (figuur 11) ligt op 1,45 m -Mv/1,75 +NAP de top van de kalkrijke oude duinafzettingen (spoor 1004). Deze worden afgedekt door een circa 40 cm dikke veenlaag (spoor 1200). Het betreft een donkerbruin, mineraalarm, veraard veen met hout- en wortelresten. Daarop ligt een 30 cm dikke zandlaag (matig fijn, zwak siltig, licht geel grijs zand met humusvlekken en plantenresten; spoor 1003). De veenlaag zoals aangetroffen in de overige delen van plangebied (spoor 1100) bevindt zich vanaf 0,8 m -Mv/2,4 m +NAP, maar is heel dun en verrommeld (restant). De bovenste 0,8 m van het profiel is hier verstoord/recentelijk opgebracht. Concluderend kan de bodemopbouw in het plangebied als volgt worden samengevat:

- vanaf circa 1,3 m -Mv: Oude Duin- en Strandafzettingen (kalkrijk) behorende bij de Formatie van Naaldwijk, Laagpakket van Schoorl;
- 1,15 tot circa 1,3 m -Mv: mineraal arm veen (Hollandveen; alleen aangetroffen in het zuidelijke deel van het plangebied);

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 12. Projectie golfterreinrichtingskaart (ca. 1920) op de huidige topografie.

- 1,0 tot 1,15 m -Mv: Oude Duin- en Strandafzettingen (spoor 1003);
- 0,8 tot 1,0 m -Mv: mineraalarm veen, bosveen (Hollandveen; spoor 1100);
- 0,4/0,6 tot 0,8 m -Mv: oud en/of nieuw duinzand (spoor 1000);
- 0,0 tot 0,4/0,6 m -Mv: recentelijk opgebracht/verstoord/bouwvoor.

5.2 Archeologie

5.2.1 Grondsporen

In de archeologische vlakken is een grote hoeveelheid bodemverkleuringen waargenomen. In de meeste gevallen gaat het om sporen die samenhangen met het gebruik van het plangebied als tuinen vanaf de 19e eeuw (greppels en kuilen; sporen 1 t/m 21, 24, 42, 50 t/m 56 en 64 t/m 71). De overige betreffen een dagzomende cultuurlaag uit de 16e-18e eeuw (sporen 43 t/m 47, 57, 58 en 59), twee grote grachten/sloten met bijbehorende beschoeiing (sporen 25, 26, 27 en 61) en recente verstoringen die voornamelijk toe te schrijven zijn aan de aanleg van een golfterrein aan het begin van de 20e eeuw (sporen 22, 23, 29, 67 en 999; zoals blijkt uit de projectie van een kaart van het golfterrein op de huidige topografie: figuur 12). Spoor 72 is aanvankelijk geïnterpreteerd als een greppel, maar uit de doorsnede in het profiel bleek dat het om de diepste vulling van een recentelijk gegraven greppel (mogelijk ook in het kader van de aanleg van het golfterrein) ging.

Naast de natuurlijke bodemlagen (sporen 1000 t/m 1005, 1100, 1200 en 2000) is een fossiele bodem aangetroffen (spoor 1006) en twee cultuurlagen (sporen 14 en 40).

Cultuurlagen

Spoor 40 betreft een lokaal aangetroffen cultuurlaag in proefsleuf 4 (figuur 13) bestaande uit zwak siltig, donkergrijs, matig humeus zand met een dikte van 30 cm. Deze laag bevindt zich tussen de verstoorde bovenlaag (spoor 4998) en het schone duinzand (spoor 1003). In het vlak is deze laag als dagzomende laag gedocumenteerd in vlak 1 van proefsleuf 4 (sporen 43 t/m 47, 57, 58 en 59). In vlak 2 is deze laag ook gedocumenteerd als een opvulling van een depressie in het oude duinzand (spoor 40 in proefsleuf 4, vlak 2). Ter hoogte van deze laag ontbreekt de in de rest van het plangebied aangetroffen veenlaag (spoor 1100). Het ligt daarmee voor de hand dat de veenlaag hier is omgezet en vermengd met het duinzand, waardoor de cultuurlaag is ontstaan. Op basis van aardewerkvondsten (bijlage 2: vondstnummers 12 en 13) zou deze laag in de periode 1600-1800 gevormd zijn. Spoor 14 betreft een humeuze zandlaag met puinspikkels en een enkele aardewerkscherf uit de 19e-20e eeuw. Het betreft tuingrond van de hier gelegen tuintjes uit de moderne tijd.

Sporen van tuintjes

In de proefsleuven 1, 2, 3 en 5 zijn talloze parallelle, smalle en ondiepe greppels en enkele kuilen aangetroffen alsmede enkele houten paaltjes die allemaal ingegraven zijn vanaf de top van het duinzand net onder de verstoorde bovenlaag (ca. 0,5 m -Mv). Het betreft bloem- en groentenperkjes, tuinscheidingsgreppels en paaltjes die samenhangen met hekwerken die aangelegd zijn tijdens het gebruik van het gebied als (volks)tuintjes vanaf de 19e eeuw (mondelijke mededeling de heer Morren). In de vulling daarvan zijn puinfragmenten aanwezig en een enkele aardewerkscherf. Hoewel de meeste aardewerkscherven uit de 19e en 20e eeuw dateren, zijn ook enkele oudere

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

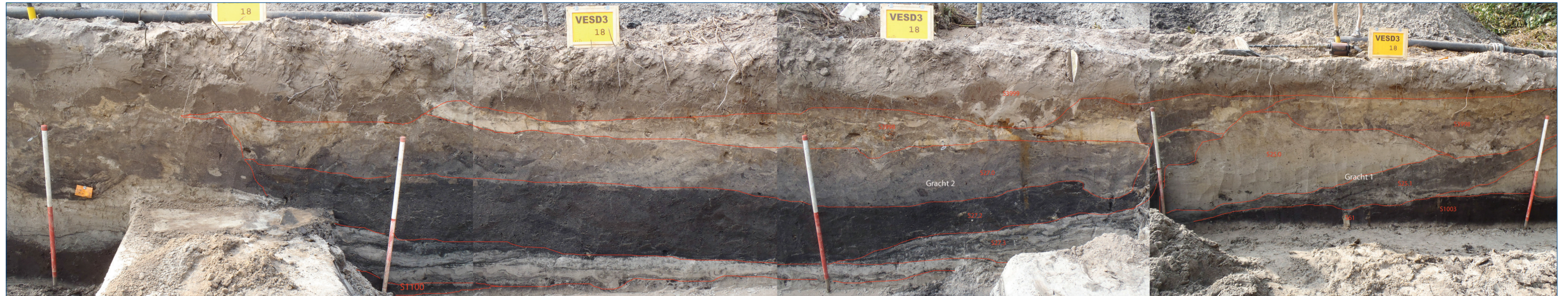
Figuur 13. Profielopname put 4, vlak 104.

scherven uit de vullingen verzameld (vanaf de late middeleeuwen). Er dient opgemerkt te worden dat bijlage 2 (vondstenlijst) in die zin een vertekend beeld geeft omdat de recente aardewerkscherven (vanaf de 19e eeuw) niet verzameld zijn. In alle sporen die als greppels/kuilen in een (volks) tuincontext zijn geïnterpreteerd, was ook recent vondstmateriaal aanwezig.

Watergangen/grachten

In de noordoostelijke hoek van het plangebied zijn twee grote, lineaire structuren gedocumenteerd, die geïnterpreteerd worden als gedempte watergangen/grachten (figuren 10 en 14). Spoor 25 betreft een watergang/gracht met een breedte van minimaal 4,5 m ter hoogte van de insteek (vlak 1; inclusief beschoeiing) en minimaal 3,5 op het diepste niveau (vlak 2). De exacte breedte is onbekend aangezien de oostelijke insteek buiten de sleuf ligt. De gracht was noordoost-zuidwest georiënteerd. De vulling bestaat uit een grijsgeel, zeer fijn, zwak siltig zand met veenbrokken en humusvlekken in de bovenste 50 cm (vulling 0) en een bruingrijs, matig fijn, humeus zand met puinfragmenten in de onderste 20 cm (vulling 1). De bodem ligt op 1,5 m -Mv/1,8 m +NAP. Van de beschoeiing zijn slechts de paalkuilen overgebleven, de palen zelf zijn verdwenen. De beschoeiing heeft bestaan uit palen op een onderlinge afstand van 0,96 m. De paalkuilen (spoor 26) hebben een diameter van circa 50 cm in vlak 1 en 8 cm in vlak 2. Uit de vulling van de gracht zijn meerdere fragmenten van kloostermoppen (rode bakstenen met afmetingen ? X 13 x 8,5 cm) met sporen van mortel geborgen. Daarnaast zijn uit de bovenste vulling (vulling 0) een pijensteel (dun), een fragment van een rode, geglazuurde plavuis en een fragment roodbakkerd aardewerk geborgen. Uit de onderste vullinglaag (vulling 1) zijn nog een fragment van een rode dakpan, een tweede fragment van een rode, geglazuurde plavuis en een fragment roodbakkerd aardewerk met loodglazuur met koperoxide uit de 17e eeuw geborgen. Op basis van deze vondsten lijkt de gracht in ieder geval in de 17e eeuw in gebruik te zijn geweest. Opvallend is het ontbreken van veel vondstmateriaal en het hoge percentage bouwmaterialen ten opzichte van overige vondsten.

Na het dempen van deze gracht is haaks daarop een tweede watergang/gracht gegraven (spoor 27). Deze is circa 6 m breed. De bodem van de gracht bevindt zich op 1,55 m -Mv. De beschoeiing van de gracht bestaat uit houten palen (figuur 15) met een lengte van circa 2,2 m en een breedte van circa 20 cm op een onderlinge afstand van circa 2,3 m. De bovenste vullinglaag van de gracht (vulling 0) bestaat uit matig fijn, zwak siltig, zwak humeus zand. Deze is 30 cm dik. Daaronder bevindt zich een laag grijs bruin, sterk zandig veen met houtresten en puinfragmenten. De bodem van de gracht bestaat uit een 20 tot 40 cm dikke laag licht grijs, matig fijn zand met veel humuslagen, plantenresten en veenbrokken. Mogelijk is hier dus sprake geweest van stromend water (gezien de gelaagdheid in de bodemvulling) of is gebruik gemaakt van een natuurlijke waterloop. Uit de vulling van de gracht is een fragment van een kloostermop geborgen alsmede een daklei van leisteen en twaalf fragmenten vensterglas. Het uit de vulling geborgen aardewerk dateert uit de 18e eeuw (bijlage 2: vondstnummer 14). Er dient opgemerkt te worden dat in tegenstelling tot de bovengenoemde sporen die samenhangen met tuininrichting, in de vulling van deze twee grachten geen vondsten zijn aangetroffen die uit de 19e eeuw of later dateren.

Figuur 14. De twee grachten in put 3, vlak 104.

Figuur 15. De houten palen van de beschoeiing van de gracht (spoor 27).

Fossiele bodem

In de noordwestelijke hoek van het plangebied is de top van een duin aangetroffen waarop een bruingrijze, humeuze, kalkloze zandlaag ligt die richting het oosten geleidelijk naar beneden duikt en overgaat in sterk zandig veen met een dikte van 20 cm (figuren 9 en 16: spoor 1006). Hierin zijn geen archeologische indicatoren aanwezig. Uit deze laag zijn twee monsters genomen en gezeefd (maaswijdte 1 mm). In de zeefresiduen waren evenmin archeologische indicatoren aanwezig. In het vlak aangelegd onder deze humeuze laag zijn geen archeologische sporen aanwezig. Hiermee wordt deze laag geïnterpreteerd als een natuurlijke fossiele bodem.

Figuur 16. Fossiele bodem (spoor 1006) in het noordprofiel van put 1.

5.2.2 Vondsten

Aardewerk

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn 60 fragmenten aardewerk aangetroffen. Het roodbakkerende aardewerk is met 30 stuks oververtegenwoordigd. Het gaat men name om roodbakkerend aardewerk met loodglazuur en een enkele scherf met loodglazuur met koperoxide (groen). Noemenswaardig zijn drie grote fragmenten van Werra borden (1700-1800) afkomstig uit de vulling van de gracht (spoor 27).

Verder zijn vier fragmenten Pingsdorfaardewerk geborgen (in secundaire context, d.w.z. dat ze uit sporen afkomstig zijn waarin ook scherven uit de 19e-20e eeuw aanwezig waren). De aanwezigheid van Pingsdorfaardewerk alsmede twee fragmenten kogelpotaardewerk en een fragment steengoedkan (Langerwehe) uit de volle middeleeuwen (11e-13e eeuw) getuigt er wel van dat zich in de (directe)

omgeving van het plangebied vermoedelijk een vindplaats uit deze periode bevindt. Ook enkele scherven Siegburg steengoed en grijsbakkend aardewerk uit de 15e eeuw zijn verspreid over de vullingen van jongere sporen en de grote recente verstorings (kuilen golfterrein) aangetroffen. De overige aardewerkscherven betreffen fragmenten porselein en faïence uit de 18e en 19e eeuw. Er zijn zeven fragmenten van pijpenstelen geborgen. Het betreft drie stelen uit de 17e eeuw en vier uit de 18e eeuw.

(Keramische) bouwmaterialen

Er zijn acht fragmenten van bakstenen aangetroffen. Het betreft (op één stuk na) grote fragmenten van kloostermoppen. Daarnaast zijn fragmenten van twee rode, geglazuurde plavuizen, een fragment van een dakpan en twee delen van dakleien aangetroffen.

Glas

Er zijn dertien fragmenten vensterglas verzameld die zich voornamelijk concentreerden in de vulling van de gracht (spoor 27).

Metaal

Tijdens de aanleg van de proefsleuven zijn met behulp van een metaaldetector twee kleine fragmenten ijzer aangetroffen. Het is onduidelijk wat de aard en functie daarvan is.

Bot

Het proefsleuvenonderzoek heeft negen fragmenten dierlijk bot opgeleverd. Het betreft fragmenten van lange beenderen en een kaak van rund of paard. Deze zijn aangetroffen in de grachtvullingen en in de cultuurlaag uit de 16e-18e eeuw (spoor 40).

Ruimtelijke verspreiding van de vondsten

De vondsten concentreren zich in de vullingen van de twee grachten (sporen 25 en 27). Daaruit komt 50% van het vondstmateriaal. De overige vondsten zijn met name afkomstig uit de lokaal aanwezig cultuurlaag uit de 16e-18e eeuw (spoor 40; ca. 10% van de vondsten), uit de greppels en kuilen die verband houden met tuinactiviteiten in de 19e-20e eeuw (ca. 10%) en uit de grote kuilen die verband houden met het golfterrein uit begin 20e eeuw (sporen 22, 29, 72 en 999). Opvallend is dat bijna alle bouwmaterialen alsmede het vensterglas en het leisteen afkomstig zijn uit de twee gedempte watergangen/grachten. Noemenswaardig is het feit dat in alle sporen ook recent (19e-20e eeuws) materiaal aanwezig was, behalve in de grachten en de cultuurlaag (sporen 25, 27 en 40).

5.2.3 De vindplaats

Interpretatie

Uit het proefsleuvenonderzoek blijkt dat in de noordwestelijke hoek van het plangebied sprake is van bodemvorming in de top van het oude duin. De humeuze laag (spoor 1006; figuren 10 en 16) is ontstaan tijdens een periode waarin geen sedimentatie heeft plaatsgevonden en zich in de top van het duin vegetatie heeft kunnen ontwikkelen. Wanneer dat gebeurd is, is onduidelijk, maar deze laag zou heel goed kunnen corresponderen met de tijdens een begeleiding van een leidingsleuf aangetroffen cultuurlaag uit de IJzertijd-Romeinse tijd (Bosman, 2012) vlak ten westen van het plangebied. Tijdens

deze begeleiding zijn twee cultuurlagen waargenomen tussen 0,9 en 1,5 m -Mv. Het is onduidelijk op welke hoogte ten opzichte van NAP deze lagen liggen, maar op basis van het AHN kan ervan uitgegaan worden dat de hoogte van het maaiveld niet veel zal verschillen met die in onderhavig plangebied. De tijdens het proefsleuvenonderzoek aangetroffen oude bodem bevindt zich tussen 1,0 en 1,8 m -Mv. In tegenstelling tot de lagen waargenomen tijdens de archeologische begeleiding ten westen van het plangebied, is binnen het plangebied geen sprake van een cultuurlaag. Dat wil zeggen dat in de humeuze laag (spoor 1006) geen archeologische indicatoren zijn waargenomen. Ook zijn geen archeologische sporen aanwezig in of onder de humeuze laag. Dit neemt niet weg dat dezelfde laag richting het westen (buiten het plangebied) wel beïnvloed zou kunnen zijn door de mens.

De in het centraal-oostelijke deel van het plangebied aangetroffen humeuze laag (spoor 40; zie figuur 13) betreft wel een cultuurlaag. Deze is gevormd of opgebracht in de periode 16e-18e eeuw op basis van de daarin aanwezig aardewerkscherven. Mogelijk houdt deze laag verband met de tijdens de archeologische begeleiding ten westen van het plangebied aangetroffen middeleeuwse cultuurlaag, maar in het plangebied zijn in de cultuurlaag geen vondsten aangetroffen ouder dan de 16e eeuw. Wel zijn in de noordoostelijke hoek van het plangebied twee watergangen/grachten aangetroffen die mogelijk (in ieder geval de oudere van de twee; spoor 25) gelijktijdig zou kunnen zijn gegraven met de vorming van de cultuurlaag (spoor 40). Uit de bodem van de gracht zijn fragmenten kloostermop (middeleeuwse bakstenen) geborgen en aardewerk dat vanaf de 17e eeuw gedateerd kan worden.

De tweede watergang/gracht (spoor 27) is aangelegd na de demping van de eerste, mogelijk aan het begin van de 18e eeuw (gezien de datering van de uit de vulling geborgen aardewerkscherven). Het is goed mogelijk dat deze grachten met beschoeiing verband houden met het direct ten (noord)westen van het plangebied gelegen eerste fase van het Huis te Velsen. In de 17e eeuw was het oude Huis te Velsen al een ruïne. Maar dat neemt niet weg dat delen van de grachten nog watervoerend zouden kunnen zijn geweest. Uit figuur 6 blijkt dat de zuidwestelijke hoek van het oude kasteelterrein de grens van het plangebied raakt. Of het inderdaad om resten van de gracht(en) van het kasteel gaat, is onduidelijk, ook gezien het ontbreken van middeleeuws materiaal in de vullingen (op de kloostermopfragmenten na). Dit is mogelijk te verklaren uit het feit dat in de middeleeuwen het meeste afval werd gedumpt via de gemakken die rechtstreeks loosden op de slotgracht. Hierdoor bleef het afval in de directe nabijheid van het kasteel. In de 17e, 18e en 19e eeuw was dit anders; toen werd veel afval gedumpt in beerputten. Het Huis te Velsen was in de 17e eeuw aanvankelijk een boerderij en daarna in de 17e en 18e eeuw een zomerverblijf en in de 19e eeuw opnieuw een boerderij. Bij het ledigen van de beerput werd de beer met het afval verspreid als bemesting over de omliggende landerijen, waardoor het afval een groter verspreidingsgebied kreeg. Het is mogelijk dat de waterlopen gegraven zijn voor de waterhuishouding in de slotgracht van het kasteel. De slotgracht werd ten eerste gevuld met grondwater, maar in droge tijden kan men afhankelijk geweest zijn van het kwelwater uit de nabijgelegen duinen. Deze waterloop kan dus gegraven zijn van af de duinrand tot aan de slotgracht van het kasteel. Het feit dat bouwmaterialen zoals kloostermoppen, geglazuurde plavuizen, dakleien en vensterglas in de vulling van de aangetroffen waterlopen aanwezig zijn, getuigt er van dat in ieder geval afbraakmaterialen van het kasteel in de grachtvulling beland zijn. Dat kan gebeurd zijn bij de definitieve afbraak van de ruïne van het oude kasteel in 1804 (Morren, 2012).

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Samenvattend is in het plangebied sprake van een vindplaats uit de Nieuwe tijd A-B in de vorm van beschoeide watergangen/grachten die hoogstwaarschijnlijk verband houden met het kasteelterrein van het Huis te Velsen.

Gaafheid en conservering van de vindplaats

In het plangebied hebben aan het begin van de 20e eeuw grootschalige versturende activiteiten plaatsgevonden in het kader van de aanleg van een golfterrein (zie figuur 12). Vervolgens is het plangebied in de loop van de 20e eeuw in gebruik geweest als (volks)tuintjes, wat ook voor de nodige verstoring (al is het minder grootschalig) heeft gezorgd. Op de figuren 7 en 8 zijn de verstoringen afgebeeld als gearceerde vlakken en uit de figuren 9 en 10 is de diepte van de verstoringen af te leiden. De aangetroffen vindplaats die verband houdt met het kasteel Huis te Velsen ligt in de noordoostelijke hoek van het plangebied en lijkt niet verstoord te zijn door de aanleg van het golfterrein. Het is bekend dat het terrein ten oosten van de spoorlijn, waar het daadwerkelijke kasteel heeft gestaan, ingrijpend verstoord is door het omzetten in bollenland met behulp van een zandzuiger. Mogelijk ligt in de noordoostelijke hoek van het plangebied het enige intacte stukje van het oude kasteelterrein.

De conserveringsomstandigheden in het plangebied zijn niet optimaal. Er is zelfs in de humeuze vullingen van de watergangen weinig bot aanwezig en slechts twee kleine stukjes metaal. Het aardewerk, baksteen en glas zijn in een betere staat aangetroffen, maar een deel van het aardewerk is ook aanzienlijk verweerd.

Waardering van de vindplaats die samenhangt met watergangen/grachten Huis te Velsen

Uit tabel 2 blijkt dat de vindplaats hoog scoort op fysieke kwaliteit (5 punten) en ook hoog op inhoudelijke kwaliteit (8 punten). Daarbij komt nog dat we mogelijk te maken hebben met het laatste stukje van het oude kasteelterrein dat intact is gebleven. Het grootste deel van het terrein ligt namelijk ten noordoosten van de spoorlijn, waar de bodem door middel van een zandzuiger geschikt is gemaakt voor de bollenteelt.

waarde	criteria	scores		
		hoog	midden	laag
Beleving	schoonheid	wordt niet gescoord		
	herinneringswaarde	wordt niet gescoord		
Fysieke Kwaliteit	gaafheid	3		
	conservering		2	
Inhoudelijke kwaliteit	zeldzaamheid	3		
	informatiewaarde	3		
	ensemblewaarde		2	
	representativiteit	n.v.t.		

Tabel 2. Scoretabel waardering van de vindplaats (tabel 5 uit de KNA).

6 Conclusies en aanbevelingen

6.1 Conclusies

Op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek in plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis in de gemeente Velsen is vastgesteld dat sprake is van een behoudenswaardige vindplaats in de noordoostelijke hoek van het plangebied. De vinplaats heeft een omvang van circa 550 m² en betreft de resten van twee beschoeide watergangen/grachten die hoogstwaarschijnlijk verband houden met het ten noordoosten van het plangebied gelegen kasteelterrein van Huis te Velsen. De diepte van de grachten bedraagt 1,6 m -Mv/1,7 m +NAP. De vulling van de grachten dateert uit de 17e-18e eeuw, maar de grachten kunnen wel al eerder zijn gegraven. Het kasteel zelf, dat ten noordoosten van het plangebied heeft gestaan, dateert in oorsprong uit de 13e eeuw, maar heeft mogelijk een houten voorganger gehad. In de rest van het plangebied zijn sporen van 19e-20e eeuwse (volks)tuintjes aangetroffen en in de noordwestelijke hoek is sprake van een fossiele bodem die mogelijk al in de IJzertijd is ontstaan. Beide fenomenen worden niet aangemerkt als behoudenswaardige vinplaatsen.

Hieronder worden de overige conclusies gegeven in de vorm van de antwoorden op de specifieke onderzoeksvragen (zie hoofdstuk 3) uit het PvE (De Groot, 2013).

1. *Hoe kunnen de gegevens over de bodemopbouw worden aangevuld?*

Op basis van de resultaten van het booronderzoek (Warning, 2013) bestaan de bovenste 0,2 tot 1,3 m van de bodem in het plangebied uit een verstoord pakket. Het verstoorde pakket bestaat uit bruingrijs tot grijsbruin, kalkloos zand met zandbrokken en enkele fragmenten bouwpuin. Onder het verstoorde pakket werd lichtgrijs, matig fijn zand aangetroffen. Het zand was kalkloos, goed gesorteerd en goed afgerond. Dit zand is geïnterpreteerd als Oud Duinzand. De top van het onverstoorde Oud Duinzand is tussen 0,2 en 1,3 m -Mv (3,25 en 1,88 m +NAP) aangetroffen. Tussen 1,5 en 2,2 m -Mv (1,82 en 1,09 m +NAP) wordt het zand kalkrijk. In het Oud Duinzand is langs de oostelijke grens van het plangebied een donkergrijze, humeuze laag aangetroffen. De laag is 5 tot 55 cm dik. Deze laag is geïnterpreteerd als een cultuurlaag. In alle gevallen is deze laag direct onder het verstoorde pakket, in de top van het onverstoorde Oud Duinzand, aangetroffen. De top van deze laag is tussen 0,2 en 1,3 m -Mv (3,15 en 1,88 m +NAP) aangetroffen. In een deel van het plangebied is in het Oud Duinzand een veenlaag aangetroffen. De diepte van de veenlaag varieert van 0,8 tot 1,55 m -Mv (2,52 tot 1,9 m +NAP) en de veenlaag is 10 tot 30 cm dik. In het zuidelijke deel van het plangebied is sprake van twee veenlagen in het Oud Duinzand (tussen 0,75 en 0,85 m -Mv en tussen 1,2 en 1,95 m -Mv).

Uit het proefsleuvenonderzoek blijkt dat de bodemopbouw zoals beschreven op basis van het booronderzoek, op enige punten aangepast dient te worden. De langs de oostgrens van het plangebied aangetroffen cultuurlaag betreft in het noordelijke deel de vulling van twee grote

watgangen/grachten met houten beschoeiing. In het centraal-oostelijke deel is wel sprake van een cultuurlaag, maar deze wordt op basis van de daaruit geborgen vondsten gedateerd in de periode 16e-18e eeuw. Deze laag is 30 cm dik en bevindt zich tussen 0,9 en 1,2 m -Mv. Hier ontbreekt ook de in de rest van het plangebied aangetroffen veenlaag. In deze laag en in het schone duinzand onder de cultuurlaag zijn geen archeologische sporen aangetroffen. De veenlaag is in de overige delen van het plangebied wel aangetroffen, maar niet aanwezig in de zuidelijke helft van proefsleuf 4 (waar deze waarschijnlijk omgevormd is tot de cultuurlaag - spoor 40) en is bijna helemaal vergraven ter hoogte van proefsleuf 5 en onder de grote verstoringen (kuilen) in de proefsleuven 1 en 3. In het zuidelijke deel van het plangebied (proefsleuf 5) is inderdaad een tweede veenlaag aanwezig (de eerste veenlaag is hier dus bij helemaal verstoord - spoor 1100). De tweede veenlaag bevindt zich op 1,2 m -Mv en is circa 20 cm dik. Interessant is ook het feit dat in het noordwestelijke deel van het plangebied een fossiele bodem is aangetroffen in de top van de oude duin op 0,8 m -Mv in het westen tot 1,7 m -Mv in het centrale deel van proefsleuf 1. De laag is 10 tot 30 cm dik en volgt het oorspronkelijke verloop van de duintop, namelijk aflopend van west naar oost. Deze bodemlaag wordt afgedekt door de veenlaag (spoornummer 1100).

2. *In welke mate is de bodem in het plangebied verstoord?*

In het plangebied hebben aan het begin van de 20e eeuw grootschalige versturende activiteiten plaats gevonden in het kader van de aanleg van een golfterrein (zie figuur 12). Vervolgens is het plangebied in de loop van de 20e eeuw in gebruik geweest als (volks)tuintjes, hetgeen ook voor de nodige verstoring (al is het minder grootschalig) heeft gezorgd. Op de figuren 7 en 8 zijn de verstoringen afgebeeld als gearceerde vlakken en uit de figuren 9 en 10 is de diepte van de verstoringen af te leiden.

3. *Wat is de verspreiding van de cultuurlaag uit (vermoedelijk) de Vroege Middeleeuwen? Is deze inderdaad in delen van het plangebied opgenomen in de bouwvoor of is bij het vooronderzoek inderdaad de meest westelijke verspreiding van deze laag aangetroffen?*

Er is inderdaad lokaal een cultuurlaag aangetroffen, maar het betreft een laag die gevormd/opgebracht is in de 16e-18e eeuw. Deze laag is alleen aangetroffen in het centraal-oostelijke deel van het plangebied. Ten noorden daarvan (proefsleuf 3) is vermoedelijk de vulling van de twee watgangen/grachten tijdens het booronderzoek geïnterpreteerd als een cultuurlaag. De verspreiding van deze laag beperkt zich inderdaad alleen tot de meest westelijke strook langs de huidige spoorlijn.

4. *In welke periode kan de cultuurlaag worden gedateerd? Bij voorkeur te beantwoorden via een datering aan de hand van vondstmateriaal. Indien geen vondstmateriaal aanwezig is, datering op basis van natuurwetenschappelijke methodes (bijv. AMS-datering).*

De cultuurlaag wordt op basis van het daaruit geborgen aardewerk gedateerd in de periode 16e-18e eeuw. De tijdens het booronderzoek als cultuurlaag geïnterpreteerde vullingen van de watgangen/grachten worden op basis van vondstmateriaal gedateerd in de 17e-18e eeuw.

5. *Naar aanleiding van het vooronderzoek werd aangenomen dat onder de veenlagen archeologische resten aanwezig kunnen zijn uit de Bronstijd-Romeinse tijd. Hoe kunnen deze lagen op basis van het huidige onderzoek worden geïnterpreteerd en gedateerd? Voor de datering geldt het zelfde voorbehoud als bij de vorige onderzoeksvraag.*

Onder de veenlaag zijn geen cultuurlagen of archeologische sporen aangetroffen. Er is wel een fossiele bodem aanwezig in de noordwestelijke hoek van het plangebied, maar daarin zijn geen archeologische indicatoren aanwezig. Het betreft een natuurlijke bodemlaag.

6. *Hoe kan de relatie tussen de 'intensief bewerkte lagen' die in de gasleidingsleuf zijn en de cultuurlaag en veenlagen in het plangebied worden beschreven?*

Het is mogelijk dat de aangetroffen cultuurlaag uit de 16e-18e eeuw (spoor 40) correspondeert met de middeleeuwse cultuurlaag uit de gasleidingsleuf. Het verschil in datering kan een chronologisch-ruimtelijk verschil zijn, dat wil zeggen dat de locatie van de gasleidingsleuf eerder in gebruik is genomen dan dat van het plangebied en de invloedssfeer van de mens in de loop van de late middeleeuwen uitgebreid/verplaatst is richting het plangebied.

De in de noordwestelijke hoek van het plangebied aangetroffen fossiele bodem kan op zijn beurt corresponderen met de cultuurlaag uit de IJzertijd-Romeinse tijd zoals waargenomen in de gasleidingsleuf. Het zou om hetzelfde vegetatieniveau kunnen gaan, waarbij de bewoningssporen en vondsten die samenhangen met deze laag (en daarmee de vindplaats) zich niet tot in het plangebied uitstrekt.

7. *Zijn er inderdaad aanwijzingen voor een archeologische vindplaats uit de Vroege Middeleeuwen of de late Prehistorie?*

Nee: er is een vindplaats aangetroffen uit de Nieuwe tijd A-B.

8. *Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig? Wat is de vondstdichtheid/ruimtelijke verspreiding? Hoe is de conserveringstoestand? Wat is de typologische datering?*

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn 60 fragmenten aardewerk aangetroffen, dertien fragmenten glas, twee fragmenten ijzer en negen stuks bot. Zie § 5.2.2. voor een beschrijving, datering en verspreiding van de vondsten.

9. *Zijn archeologische grondsporen aanwezig? Zo ja, wat is hun aard, datering, diepteligging, kwaliteit (gaafheid en conservering) en ruimtelijke verspreiding?*

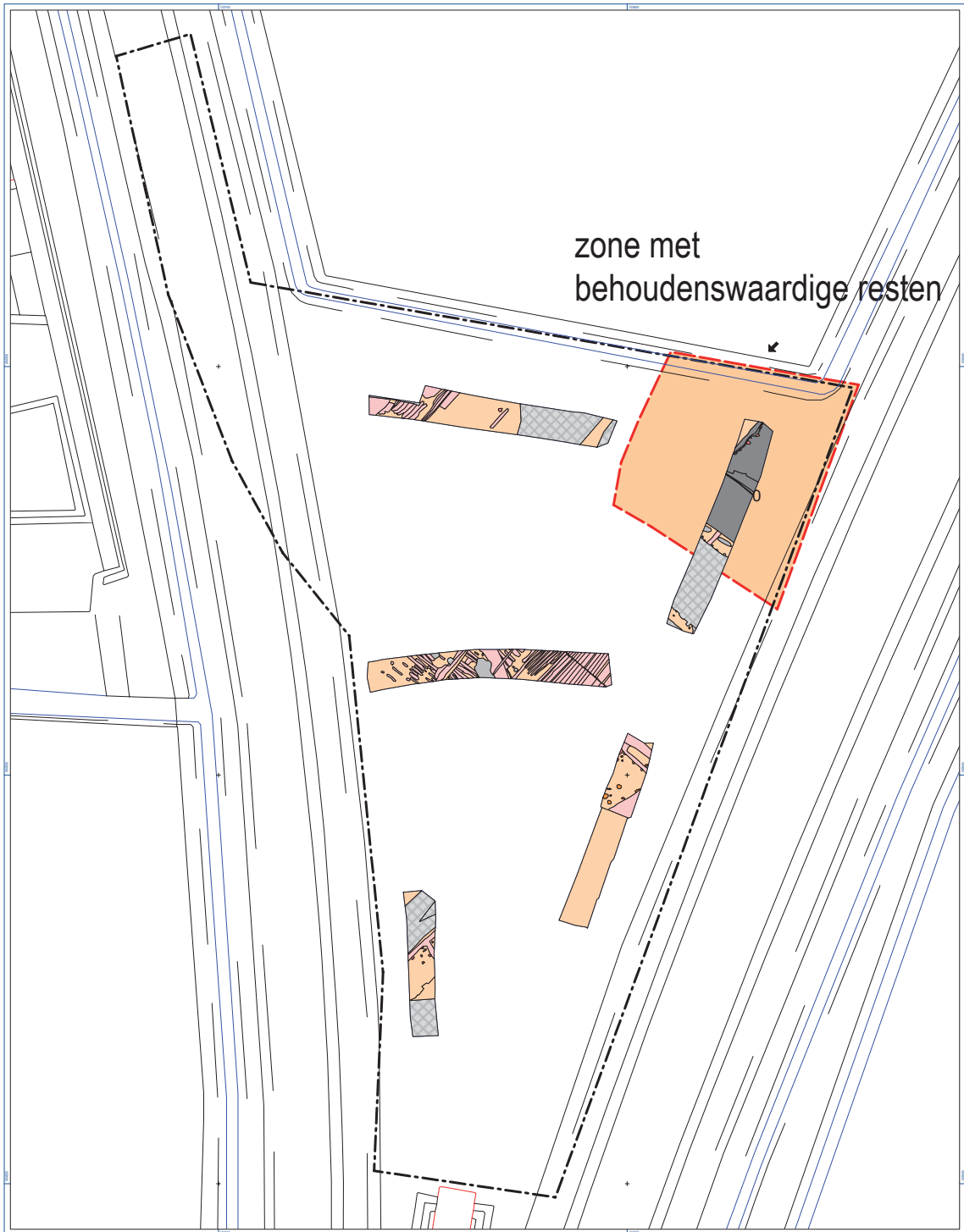
Op de 19e-20e eeuwse sporen die verband houden met (volks)tuintjes na, zijn vijf archeologische sporen aangetroffen. Het betreft twee gedempte watergangen/grachten, twee palenrijen die samenhangen met de beschoeiing van de grachten en een cultuurlaag uit de 16e-18e eeuw. Zie § 5.2.1 voor een beschrijving van de aard, datering, diepteligging, kwaliteit en ruimtelijke verspreiding van de sporen.

10. *Is sprake van (een) behoudenswaardige vindplaats(en)?*

Er is sprake van een behoudenswaardige vindplaats uit de Nieuwe tijd A-B in de vorm watergangen/grachten en beschoeiingen die hoogstwaarschijnlijk samenhangen met de ligging van het kasteelterrein van het Huis van Velsen direct ten noordoosten van het plangebied. Binnen

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Figuur 17. Advieskaart: behoudenswaardige resten binnen de roodomlijnde zone (575 m²).

het plangebied heeft de vindplaats een omvang van 550 m². Deze strekt zich uit buiten het plangebied richting het noordoosten, maar is daar naar alle waarschijnlijkheid verstoord door het geschikt maken van de bodem voor de bollenteelt.

6.2 Aanbevelingen

Het onderzoek heeft aanwijzingen opgeleverd voor de aanwezigheid van waardevolle archeologische resten in de noordoostelijke hoek van het plangebied. Geadviseerd wordt om binnen een zone van circa 550 m² (figuur 17) geen bodemingrepen te laten plaatsvinden die dieper reiken dan 50 cm. Op deze diepte bevindt zich de insteek van de aangetroffen watergangen/grachten. Indien de vindplaats niet de bodem behouden kan blijven door middel van planaanpassing, wordt geadviseerd om de vindplaats *ex situ* te behouden door middel van een opgraving. Ten behoeve van een opgraving is eerst een PvE noodzakelijk dat vastgesteld is door het bevoegd gezag (gemeente Velsen).

De overige delen van het plangebied worden op basis van de resultaten van het proefsleuvenonderzoek vrijgegeven voor ontwikkeling.

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek neemt de gemeente Velsen een selectiebesluit (contactpersoon: de heer F. van der Veldt).

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Literatuur

- Bosman, W.**, 2012. *Hoogwaardig Openbaar Vervoerverbinding (HOV) Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis. Geo-archeologisch bureauonderzoek*. Wim Bosman, Velsen.
- Groot, R.W. de**, 2013. Programma van Eisen Inventariserend veldonderzoek (proefsleuven) HOV spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis in Santpoort-Noord, gemeente Velsen. *RAAP-PvE* 1215. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.
- Morren, J.**, 2002. *Kastelen en buitenplaatsen in Velsen, deel 1. Santpoort*. Huisen.
- Warning, S.**, 2013. Plangebied HOV Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis in Santpoort-Noord, gemeente Velsen; archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (verkennende fase). *RAAP-notitie* 4488. RAAP Archeologisch Adviesbureau, Weesp.

Gebruikte afkortingen

AHN	Actueel Hoogtebestand Nederland
AMS	Accelerator Mass Spectrometry
ARCHIS	ARChEologisch Informatie Systeem
GPS	Global Positioning System
KNA	Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie
-Mv	beneden maaiveld
NAP	Normaal Amsterdams Peil
PvE	Programma van Eisen
SIKB	Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer

Verklarende woordenlijst

ex situ

Niet in of op zijn/haar oorspronkelijke positie.

Holoceen

Jongste geologisch tijdvak (vanaf de laatste IJstijd: ca. 9700 jaar voor Chr. tot heden).

Prehistorie

Dat deel van de geschiedenis waarvan geen geschreven bronnen bewaard zijn gebleven.

strandwal

Door branding en zeestromingen ontstane zandrug parallel aan de kustlijn welke uiteindelijk boven gemiddeld hoogwater uitkomt.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

- Figuur 1.** Ligging van het plangebied (gearceerd) met ARCHIS-waarnemingen (rood) en AMK-terreinen (blauw) op de IKAW; inzet: ligging in Noord-Holland (ster).
- Figuur 2.** De ruïne van Huis te Velsen, links de stal van de boerderij (H. Tavenier, ca. 1750; naar een afbeelding uit de 16e eeuw).
- Figuur 3.** De ruïne van Huis te Velsen, begin 17e eeuw (Anoniem, Rijksmuseum Amsterdam, Prentenkabinet).
- Figuur 4.** De ruïne van Huis te Velsen in het midden van de 17e eeuw, met linksachter de boerderij (Anoniem, Rijksarchief voor Noord-Holland, Provinciale Atlas).
- Figuur 5.** Het huis te Velsen (H. de Leth, 1729; ASHER Rare Books A. Asher & Co. B.V.).
- Figuur 6.** De locatie van de proefsleuven (A) op een kaart uit circa 1730 (uit: Zegepralend Kennemerland).
- Figuur 7.** Resultaten proefsleuvenonderzoek (vlak 1).
- Figuur 8.** Resultaten proefsleuvenonderzoek (vlak 2).
- Figuur 9.** Het zuidprofiel (profiel 2) in sleuf 1.
- Figuur 10.** Het westprofiel (profiel 1) in sleuf 3 (zie figuur 9 voor de legenda).
- Figuur 11.** Profielopname put 5, vlak 104.
- Figuur 12.** Projectie golfterreinrichtingskaart (ca. 1920) op de huidige topografie.
- Figuur 13.** Profielopname put 4, vlak 104.
- Figuur 14.** De twee grachten in put 3, vlak 104.
- Figuur 15.** De houten palen van de beschoeiing van de gracht (spoor 27).
- Figuur 16.** Fossiele bodem (spoor 1006) in het noordprofiel van put 1.
- Figuur 17.** Advieskaart: behoudenswaardige resten binnen de rood omlijnde zone (575 m²).
- Tabel 1.** Geologische en archeologische tijdschaal.
- Tabel 2.** Scoretabel waardering van de vindplaats (tabel 5 uit de KNA).
- Bijlage 1.** Sporenlijst.
- Bijlage 2.** Vondstenlijst.

Bijlage 1: Sporenlijst

spoor	put	vlak	vorm	gecou- peerd	interpreta- tie laag	interpretatie specifiek	begindatering	einddatering
1	2	1	lineair	ja	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
2	2	1	onregelmatig	nee	kuil	kuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
3	2	1	lineair	ja	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
4	2	1	lineair	ja	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
5	2	1	onregelmatig	nee	kuil	kuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
6	2	1	ovaal	ja	vervallen	-	-	-
7	2	1	lineair	ja	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
8	2	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
9	2	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
10	2	1	rond	ja	kuil	kuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
11	2	1	rond	ja	vervallen	-	-	-
12	2	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
13	2	1	lineair	ja	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
14	2	1	n.v.t.	nee	laag	cultuurlaag	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
15	1	1	onregelmatig	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
16	1	1	onregelmatig	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
17	1	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
18	1	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
19	1	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
20	1	1	rond	ja	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
21	1	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
22	1	1	lineair	ja	verstoring	verstoring	recent	recent
23	1	1	lineair	nee	verstoring	verstoring	recent	recent
24	1	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
25	3	1	lineair	ja	greppel	greppel C	Nieuwe tijd Midden	Nieuwe tijd Midden
26	3	1	rond	nee	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Midden	Nieuwe tijd Midden
27	3	1	lineair	ja	greppel	greppel C	Nieuwe tijd Midden	Nieuwe tijd Midden
28	3	1	lineair	nee	greppel	greppel	XXX	XXX
29	3	1	lineair	ja	verstoring	verstoring	recent	recent
30	3	1	ovaal	ja	verstoring	verstoring	recent	recent
31	3	1	ovaal	ja	kuil	kuil	XXX	XXX
32	3	1	rond	nee	vervallen	-	-	-
33	3	1	rond	nee	vervallen	-	-	-
34	3	1	rond	nee	vervallen	-	-	-
35	3	1	onregelmatig	nee	vervallen	-	-	-

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	gecou- peerd	interpreta- tie laag	interpretatie specifiek	begindatering	einddatering
36	3	1	onregelmatig	nee	vervallen	-	-	-
37	4	1	onregelmatig	nee	vervallen	-	-	-
38	4	1	rond	ja	kuil	kuil	-	-
39	4	1	rond	ja	vervallen	-	-	-
40	4	1	onregelmatig	nee	laag	cultuurlaag	Nieuwe tijd Vroeg	Nieuwe tijd Midden
41	4	1	rond	ja	vervallen	-	-	-
42	4	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
43	4	1	rond	ja	laag	dagzomende laag	Nieuwe tijd Vroeg	Nieuwe tijd Midden
44	4	1	rond	ja	laag	dagzomende laag	Nieuwe tijd Vroeg	Nieuwe tijd Midden
45	4	1	rond	ja	laag	dagzomende laag	Nieuwe tijd Vroeg	Nieuwe tijd Midden
46	4	1	rond	ja	laag	dagzomende laag	Nieuwe tijd Vroeg	Nieuwe tijd Midden
47	4	1	rond	ja	laag	dagzomende laag	Nieuwe tijd Vroeg	Nieuwe tijd Midden
48	4	1	rond	ja	vervallen	-	-	-
49	4	1	rond	ja	vervallen	-	-	-
50	4	1	lineair	ja	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
51	4	1	rond	ja	vervallen	-	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
52	4	1	rond	ja	vervallen	-	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
53	4	1	rond	ja	vervallen	-	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
54	4	1	rond	ja	vervallen	-	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
55	4	1	rond	ja	vervallen	-	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
56	4	1	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
57	4	1	rond	ja	laag	dagzomende laag	Nieuwe tijd Vroeg	Nieuwe tijd Midden
58	4	1	rond	ja	laag	dagzomende laag	Nieuwe tijd Vroeg	Nieuwe tijd Midden
59	4	1	rond	ja	laag	dagzomende laag	Nieuwe tijd Vroeg	Nieuwe tijd Midden
60	4	1	rond	ja	vervallen	-	-	-
61	3	2	rond	nee	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Midden	Nieuwe tijd Midden
62	3	2	rond	ja	paal	paalkuil	XXX	XXX
63	5	1	vier	ja	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
64	5	1	vier	ja	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
65	5	1	vier	ja	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
66	5	1	vier	ja	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
67	5	1	rechthoekig	ja	verstoring	verstoring	recent	recent
68	5	1	vier	ja	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
69	5	1	vier	ja	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
70	5	1	rond	ja	paal	paalkuil	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
71	5	1	lineair	ja	greppel	greppel	Nieuwe tijd Laat	Nieuwe tijd Laat
72	5	2	lineair	nee	greppel	greppel	Nieuwe tijd Midden	Nieuwe tijd Laat

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

spoor	put	vlak	vorm	gecou- peerd	interpreta- tie laag	interpretatie specifiek	begindatering	einddatering
73	5	1	lineair	nee	vervallen	-	-	-
999	2	1	onregelmatig	nee	verstoring	verstoring	recent	recent
1000	2	1	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
1001	2	1	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
1002	2	1	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
1003	2	1	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
1004	5	2	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
1005	1	2	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
1006	1	2	n.v.t.	ja	laag	fossiele bodem	XXX	XXX
1007	1	2	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
1100	4	1	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
1200	5	1	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
1998	2	103	n.v.t.	nee	verstoring	verstoring	recent	recent
1999	1	103	n.v.t.	nee	laag	bouwvoor	recent	recent
2000	4	1	n.v.t.	nee	laag	natuurlijke laag	-	-
2998	2	1	n.v.t.	nee	verstoring	verstoring	recent	recent
2999	2	1	n.v.t.	nee	laag	bouwvoor	recent	recent
3997	1	103	n.v.t.	nee	verstoring	verstoring	recent	recent

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
 Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

Bijlage 2: Vondstenlijst

artefact	vondst	materiaal	maeriaal algemeen	materiaal specifiek	aantal	begin-datering	eindda-tering	opmerking
1	1	KER	GRS	-	3	1500	1700	-
2	2	KER	ROOD	-	6	1500	1850	koperoxide glazuur
3	2	OPX	ZAAD	-	1	-	-	prziek pit recent
4	3	KER	PSTG	-	1	1300	1400	-
5	4	KER	STGKAN	LANGERW	1	1250	1500	leemengobe+zoutglazuur
6	5	KER	PINGKAN	-	1	1200	1300	-
7	6	KER	ROOD	-	2	1600	1800	-
8	6	KER	PIJP	-	1	1600	1700	dikke steel
9	7	KER	PINGSDRF	-	2	1200	1300	-
10	7	KER	ROOD	-	1	1600	1800	-
11	7	KER	PIJP	-	1	1600	1700	dikke steel
12	7	MXX	SCHROOT	-	2	-	-	-
13	7	OPH	BALK	-	1	-	-	-
14	8	KER	BOUWMAT	-	1	1400	1800	geglazuurde, rode vloertegel dikte 1,5 cm
15	8	KER	PIJP	-	1	1700	1800	dunne steel
16	9	KER	ROOD	-	2	1700	1900	-
17	10	KER	STG	-	1	1700	1900	mineraalwaterfles
18	10	KER	WIT	-	1	1600	1800	koperoxide glazuur
19	10	SXX	BOUWMAT	-	1	-	-	-
20	10	ODB	BOT	-	1	-	-	-
21	11	KER	PINGSDRF	-	1	1100	1300	-
22	12	KER	ROOD	-	4	1600	1800	-
23	12	KER	WIT	-	1	1600	1800	koperoxide glazuur
24	12	KER	FAYENCE	-	1	1700	1900	-
25	12	KER	ROOD	-	1	1500	1800	verweerd, loodglazuur
26	12	KER	PIJP	-	3	1700	1800	dunne stelen
27	12	KER	BAKSTEEN	KLOOSMOP	1	1100	1300	kloostermop
28	12	GLS	VENSTER	-	1	1600	1800	-
29	12	SLE	DAKLEI	-	1	-	-	-
30	12	ODB	BOT	-	1	-	-	-
31	13	KER	ROOD	-	1	1300	1700	spatglazuur, grape/pispot
32	13	KER	STG	SIEGBURG	1	1400	1600	-
33	14	KER	ROOD	WERRA	3	1700	1800	-
34	14	KER	FAYENCE	DELFTS	1	1700	1900	-

RAAP-RAPPORT 2773

Plangebied Spooronderdoorgang Santpoort-Driehuis, gemeente Velsen
Archeologisch vooronderzoek: een inventariserend veldonderzoek (proefsleuven)

arte- fact	vondst	materi- aal	maeriaal algemeen	materiaal specifiek	aantal	begin- datering	eindda- tering	opmerking
35	14	KER	PORSELEI	-	2	1700	1900	-
36	14	KER	WIT	-	1	1600	1700	koperoxide glazuur
37	14	KER	FAYBORD	-	2	1800	1900	-
38	14	KER	ROOD	-	2	1700	1800	-
39	14	KER	PIJP	-	1	1670	1720	versierde steel
40	14	KER	BAKSTEEN	KLOOSMOP	1	1000	1300	-
41	14	SLE	DAKLEI	-	1	-	-	-
42	14	ODB	BOT	-	2	-	-	kaak
43	14	GLS	VENSTER	-	12	NT	NT	-
44	14	OPH	HOUTSKL	-	1	-	-	-
45	15	KER	ROOD	-	7	1600	1800	koperoxide glazuur, binnenkant
46	15	KER	TEGEL	-	1	1300	1800	geglazuurd
47	15	KER	DAKPAN	-	1	-	-	-
48	15	KER	BAKSTEEN	KLOOSMOP	1	1100	1300	-
49	15	ODB	BOT	-	5	-	-	-
50	7	KER	BAKSTEEN	KLOOSMOP	2	1100	1300	-
51	16	KER	GRSKAN	-	1	1300	1500	-
52	16	KER	KGP	GROFMAG	2	1100	1300	-
53	16	KER	BAKSTEEN	-	3	1600	1900	een tje is ? x 6.5 x 3.5 NTC, 2 andere - brokken
54	16	KER	ROOD	-	1	1300	1600	spatglazuur, lood

